

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2013

Martina Horáčková

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Proces adaptace cizinců v ČR a její vliv na identitu člověka

Martina Horáčková

Bakalářská práce

2013

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina Horáčková**
Osobní číslo: **H10259**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Humanitní studia**
Název tématu: **Proces adaptace cizinců v ČR a její vliv na identitu člověka**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalářská práce se bude zabývat procesem adaptace cizinců v ČR a jejím vlivem na identitu člověka. Cílem teoretické části bude vymezit pojmy související s touto problematikou tzn. národ, integrace, multikulturalismus apod. Zaměřím se především na pojem kultura, který je velmi široce vnímán. Zaměřím se na to, jak cizinci vnímají zdejší kulturu a zda naše kultura ovlivnila jejich vnímání sebe samotného. Jako výzkumnou metodu jsem si vybrala polostrukturovaný rozhovor, který povedu s 5-8 příslušníky jiné národnosti. Cílem praktické části bude zjistit, jak jsou cizinci ovlivněni zdejší kulturou. Jak pro ně je či není obtížné se adaptovat v ČR. Zjištěná data budu zpracovávat designem případové studie.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

ERIKSEN, Thomas Hylland. Sociální a kulturní antropologie: příbuzenství, národnostní příslušnost, rituál. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 407 s. ISBN 978-807-3674-656.

PLICHTA, Dalibor. Národ a národnost v čase globalizace. Vyd. 1. Praha: JOB Publishing, 1999, 127 s. ISBN 80-902-2467-9.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0.

TRBOLA, Robert a Miroslava Rákoczyová). (EDS). Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR. 1. vyd. Brno: Barrister. ISBN 978-808-7474-204. Integrace cizinců na území České republiky: výzkumné zprávy a studie vytvořené na pracovištích Akademie věd České republiky na základě usnesení vlády České republiky číslo 1266/2000 a 1260/2001. Praha: Akademie věd České republiky, 2003. ISBN 80-86675-03-3.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Marcela Ehlová
Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce:

28. března 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

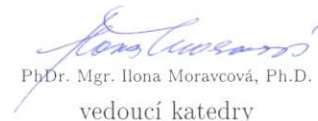
31. března 2013

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. října 2012

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na mojí práci vztahují práva a povinnosti vyplívající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce, jako školního díla podle §60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně

V Pardubicích dne 19. 3. 2013

Martina Horáčková

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Marcele Ehlové za odborné vedení bakalářské práce, za pomoc a cenné rady při jejím zpracování, a také Centru na podporu integrace cizinců pro Pardubický kraj, které mi pomohlo hlouběji nahlédnout do zkoumané problematiky.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá procesem adaptace cizinců v ČR a jejím vlivem identitu člověka, především vlivem na kulturní identitu člověka, jak zde žijící cizinci vnímají zdejší kulturu a zda naše kultura ovlivnila vnímání sebe samotného.

KLÍČOVÁ SLOVA

Identita, adaptace, kultura, multikulturalismus, integrace, migrace

TITLE

The Process of Adaptation of Foreigners in the Czech Republic and Its Impact on Human Identity

ANNOTATION

This thesis is focused on process of adaptation foreigners to Czech Republic and its influence on their cultural identity. Also how foreigners who are living in Czech Republic see culture in this country and how Czech culture influenced perception of their personality.

.

KEY WORDS

Identity, adaptation, culture, multicultural, integration, migration

ÚVOD	10
VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	11
1.1 Adaptace	11
1.2 Kultura	11
1.3 Multikulturalismus	12
1.4 Menšina	14
1.5 Národ	14
2 IDENTITA	16
2.1 Různá pojetí identity	16
2.1.1 Kulturní identita	16
2.1.2 Náboženská identita	17
2.1.3 Genderová identita	18
3 MIGRACE	19
3.1 Přístup České republiky k legální migraci	19
3.2 Přístup České republiky k nelegální migraci	21
4 SOCIÁLNÍ INTEGRACE CIZINCŮ	23
4.1 Jednotlivé dimenze integrace	24
4. 1. 1 Strukturální dimenze sociální integrace	24
4. 1. 2 Kulturní dimenze sociální integrace	25
4. 1. 3 Interaktivní dimenze sociální integrace	27
4. 1. 4 Identifikační dimenze sociální integrace	28
5 CÍL VÝZKUMU	29
5.1 Metoda sběru dat	29
5.2 Výzkumné otázky	29
5.2 Charakteristika respondentů	30
5.3 Události předcházející samotnému výzkumu	30
5.4 Sběr dat	31
5.5 Případové studie	32

5.6 Shrnutí výsledků výzkumu.....	44
ZÁVĚR	47
POUŽITÁ LITERATURA.....	49
Internetové zdroje.....	51
PŘÍLOHY	53

ÚVOD

Jako téma bakalářské práce jsem si vybrala „Proces adaptace cizinců v České republice a vliv na identitu člověka“. Toto téma jsem si vybrala především kvůli jeho aktuálnosti. Již od roku 1989 do ČR míří stále více cizinců různých národností, ať už za lepším vzděláním, prací, nebo za lepším životem. Dalším důvodem výběru tohoto tématu je i můj zájem o tuto problematiku. Vždy mě lákalo cestování a poznávání nových lidí, od kterých má člověk možnost načerpat nové informace, které ho obohatí po jakékoliv stránce. Zájem o tuto problematiku mě dovedl ke kontaktu na Centrum na podporu integrace cizinců v Pardubickém kraji. V centru jsem vykonávala letní praxi a také jsem pomáhala s přípravou multikulturního týdne. Díky této praxi jsem se seznámila s cizinci žijícími v ČR a blíže poznala zaměstnance centra, kteří mi ochotně zodpovídali dotazy týkající se mé bakalářské práce.

Vzhledem k tomu, že pro českou populaci není pojem multikulturalismus stále ještě zažitý a spousta z nás nevidí v příchodu cizinců do ČR nic pozitivního, zajímalo mě, jak to vidí druhá strana. Tedy cizinci, jestli opravdu mají pocit, že česká populace je proti nově příchozím zaujatá, a jak se jim zde podařilo usadit.

Cílem teoretické části bude vymezit hlavní pojmy, které s tímto tématem souvisí, tj. adaptace, kultura, národ, identita, menšina multikulturalismus a migrace. U migrace se budu snažit vysvětlit, jak ČR pohlíží na legální a nelegální migraci. Poslední část teoretické části se věnuje sociální integraci cizinců. Sociální integraci jsem popsala podrobněji a popsala její jednotlivé dimenze, tj. strukturální, kulturní, interaktivní a identifikační dimenzi.

Empirickou část jsem věnovala samotnému výzkumu, kterým se snažím zjistit, jak cizinci žijící v ČR zvládli proces adaptace na české prostředí, dále jakým způsobem je život v ČR ovlivnil především ve slavení svátků a dodržování tradic, a ve způsobu trávení volného času, a jak vnímají českou majoritní populaci. Výzkum jsem prováděla pomocí polostrukturovaných rozhovorů, které jsem zpracovávala designem případových studií, které tvoří stěžejní část empirické části.

TEORETICKÁ ČÁST

Vymezení základních pojmů

1.1 Adaptace

Adaptace je obecně definovaná jako: „*Obecná vlastnost organismů přizpůsobovat se podmínkám, v nichž žijí a existují*“ (Hartl, Hartlová, 2010, str. 27).

Na adaptaci je pohlíženo z různých úhlů. Z biologického hlediska se jedná především o vlastnost živé hmoty a organismů se přizpůsobit vnějším neobvyklým podmínkám (Hartl, Hartlová, 2010).

Pojem adaptace se používá také ve spojitosti s člověkem. Člověk je tvor, který mění prostředí a jeho úkolem je co nejlépe se v novém prostředí adaptovat. Jedná se především o adaptaci sociální. Sociální adaptací je míněn: „*Interakční proces probíhající mezi subjektem a prostředím, jímž se subjekt vyrovnává s novými nebo změněnými faktory sociálního prostředí, a do tohoto prostředí se včleňuje* („*nachází v něm své místo*“)(Geist, Hartlová, 1992, str. 11).

Sociální adaptace je proces, který neprobíhá najednou, ale postupně. Nakolik je adaptace úspěšná, a za jak dlouho je jedinec schopný se adaptovat závisí na řadě faktorů. Především na tom, jaké má jedinec očekávání od nového prostředí, do jaké míry je schopen se přizpůsobit novému prostředí a jak moc je sociální (nakolik je otevřen kontaktu s novými lidmi apod.). Pro úspěšnou adaptaci je důležitá také příznivost podmínek (Geist, Hartlová, 1992). V našem případě se jedná o postoj majoritní společnosti k nově příchozím.

1.2 Kultura

Pojem kultura nevznikl pouze z jednoho slova, ale slovo kultura se vyvíjelo z více slov. Počáteční kořen slova *colere* nese význam kultivovat a obydlovat. Význam slova se dále vyvíjí od slova *colonus*, z tohoto slovního základu vychází slovo kolonialismus. *Colere* se dále vyvíjelo přes slovo *cultus*, s náboženským obsahem, z něhož je odvozeno například slovo kult. Poprvé bylo slovo kultura použito římským filozofem Marcusem Tuliusem Cicerem,

který ho použil ve smyslu kultivování, čímž bylo myšleno aktivní pěstování ducha. V průběhu 19. století se jednalo především o antropologický pojem. Kultura byla brána jako entita, neboli hlavní atribut člověka. O pojetí kultury, které známe dodnes, tedy odlišující prvek různých společenství se postaral americký antropolog německého původu Franz Boas (Soukup, 2011).

Už jen dle vzniku slova vidíme, že se nejedná o slovo, které bychom mohli přesně a jasně definovat. Z mnoha existujících definic jsem vybrala alespoň tyto. Nejčastěji citovanou definicí je definice E. B. Tylora, který říká: „*Kultura je složitý celek, zahrnující soubor vědomostí, názorů, umění, morálky, práva, obyčejů a jiných zvyků, jež člověk nabyl jako člen společnosti*“ (Bláha, 1968, str. 91).

Jednodušší definice J. K. Folsona mluví o kultuře takto: „*Kultura je celkový soubor všeho, co je umělé*“ (Bláha, 1968, str. 91).

Kultura je něco, co si vytvořila lidská populace, lidské sdružení podle potřeb daných sdružení. Kultura je právě to, co různá lidská sdružení odlišuje od jiných. Vytvoření určité kultury je ovlivněno jak vnějšími okolnostmi, tak okolnostmi vnitřními. U vnějších okolností se jedná především o geografické a sociální (historická sousedství, možnost vypůjčení kulturních prvků z jiných kulturních oblastí). Okolnosti vnitřní vycházejí z nitra skupiny a jsou výrazem její vnitřní hmotné – duchovní sebetvořivosti. Kultura je ale také prvek, který nás odlišuje od říše živočišné. Jedině lidé si vytváří zákony, čímž si uspořádávají své životy a jediné my lidé pociťujeme výčitky svědomí, pokud je porušíme, a také jediné my lidé dokážeme podřídit své sexuální a vyživovací potřeby určitým normám. To vše je součástí lidské kultury (Bláha, 1968).

Rozdílnost v lidských kulturách vidím jako obrovské plus. Člověk je tvor, který rád poznává a rád se učí novým věcem, a poznávání odlišných kultur nás nejen obohacuje o nové znalosti, ale dává nám možnost poznávat nové lidi a možnost získat i něco co může obohatit náš vlastní život.

1.3 Multikulturalismus

Pojem multikulturalismus patří v dnešním světě k jednomu z nejrozšířenějších pojmů, avšak stále neznáme jeho pravý a ustálený význam.

Někteří stále poukazují na lingvistický rozbor, někteří na geografický význam, další na politický význam multikulturalismu, ovšem stále se nedaří dostat do hloubky problému. Multikulturalismus je definován takto: „*Multikulturalismus je charakteristika multikulturní společnosti také politika nebo proces, v rámci kterého jsou udržovány nebo podporovány odlišné identity kulturních skupin v rámci takové společnosti*“ (Pelcová, 2009, str. 7).

Když si přečtu tuto definici, napadá mě otázka, nakolik je ČR multikulturním státem. Ačkoliv do ČR míří spousta cizinců, a spousta jich tu žije, stále je tu mnoho „vlastenců“, kteří nechtějí připustit, aby se ČR stala domovem i jiným národnostem. Pevně věřím, že se v budoucnu situace zlepší a my začneme být vůči cizincům více tolerantní.

Jakkoli je tato definice jasná, stále jsou prosazovány odlišné formy multikulturalismu. V současné době zle vysledovat zhruba 5 významových okruhů pojmu multikulturalismus (Pelcová, 2009).

1. Multikulturalismus je brán jako tolerance a respekt k jinému. Bohužel tento koncept není možné uplatnit. V jeho rozvoji mu brání různé formy útlaku – marginalizace¹, násilí či vykořisťování.
2. Multikulturalismus je brán především jako konfrontace (etnik, pohlaví, hodnot, generací, tradic), prohlubování vědomí rozdílů.
3. Multikulturalismus jako pojem, který označuje vzájemné respektování mezi domácími a mezi příslušníky odlišných kultur uvnitř jedné společnosti na zásadě občanské a politické rovnosti.
4. Multikulturalismus označující stav globalizovaného světa. Pro tento svět je typická koexistence a stýkání kultur. Kultury se vzájemně neobohacují ani neovlivňují. Jedná se o pouhou koexistenci založenou na toleranci jako strpění.
5. Multikulturalismus je braný jako produkt západního myšlení. Tento koncept multikulturalismu vychází ze schopnosti porozumět sobě a druhému, vlastnímu a cizímu, blízkému a vzdálenému, vnitřnímu a vnějšímu v jeho jednotě a různosti. Každý by měl v tomto ohledu dokázat přistoupit na nárok druhého. Podstatnou takového předpokladu je úcta a respekt.

---

¹ Postupné odsouvání jedinců na okraj společnosti

1.4 Menšina

Už ze samotného pojmu vidíme, že odkazuje k menšímu počtu, ovšem odborná literatura pojem menšina vymezuje spíše jako politickou podřízenost. Proto je možné značný počet světových národů považovat za menšiny, ale jejich vztah k národnímu státu se liší, stejně jako se liší strategie národního státu vůči menšinám (Eriksen, 2008).

Díky rozporuplnosti pojmu je menšina podle T. H. Eriksena (2008) brána jako relativní pojem, což dokládá třemi výroky

- menšiny vznikají, když vzrůstají možnosti sociálního systému, například když se původně kmenové organizace začleňují do národního státu
- menšiny se mohou stát většinami, pokud se jim podaří nově vymezit systém (například založením nového státu)
- etnické skupiny jsou menšinou na jednom místě, ale na jiném místě mohou být většinou

Relativita pojmu sebou přináší také problém vůbec menšinu definovat. Příkladů definic etnické menšiny je nepřeberné množství.

Nejčastěji je stále užívána definice Francesca Caportoriho, který spolupracoval se Subkomisí pro prevenci a ochranu menšin pod záštitou OSN. Podle ní je menšina: „*Skupina početně slabší než zbytek obyvatelstva státu, nacházející se v nedominantním postavení, jejíž příslušníci – coby občané daného státního útvaru – mají etnické, náboženské nebo jazykové rysy, kterými se odlišují od zbytku obyvatelstva a vykazují, byť pouze implicitně smysl pro soudržnost zaměřený na uchování své kultury, tradic, náboženství nebo jazyka*“ (Šatava, 2009, str. 32).

Z této definice a ze spousty dalších může pojem menšina vyznít jako hanlivý. Proto už je nyní v odborné literatuře termín národnostní menšina suplován jinými výrazy. Nejfrekventovanější je zřejmě pojem etnikum a etnická skupina (Šatava, 2009).

1.5 Národ

Jedna z definic pojmu národ říká: „*Národ je zeměpisná skupina, která je ovládána citem solidarity. Ten může mít svůj původ ve společné řeči, předpokládaném původu, ve společné kultuře nebo ve společných zájmech a společných nebezpečích. Všechny tyto prvky mají zpravidla úlohu ve vytváření národního cítění*“ (Plichta, Václavík, 1999, str. 7).

Z definice je jasně znatelné, že národ dělá národem vědomí vzájemné blízkosti a příbuznosti a to, že se lidé i vnitřně účastní na onom společenství. Být součástí národa není tedy jen o tom, mluvit rodným jazykem a narodit se v určité zemi, ale o tom cítit se jako součást národa a být si vědom toho, že máme jako národ společné zájmy, které jsou do jisté míry odlišné od zájmů jiných národů, máme společnou politiku a měli bychom mít také společnou národní solidaritu, která by neměla stát v cestě solidaritě mezinárodní. Stejně jako respektujeme zájmy našich občanů, měli bychom respektovat i zájmy občanů jiných států ovšem jen do jisté míry, tak aby nebyla ohrožena solidarita národní (Plichta, Václavík, 1999).

Je ale vůbec možné chápat národ podle této definice ve 21. století? Svět se stává čím dál více globalizovaný, díky sociálním sítím jsme v kontaktu s lidmi z druhého konce světa, „oblizujeme“ se nad cheesburgery z amerických fastfoodů a dalších takových příkladů by se našlo jistě spoustu. Už zkrátka není tolik možné fungovat jako jeden uzavřený národ, jak tomu bylo dříve, o to víc bychom si měli chránit to, co je pro nás typické, naše zvyky, tradice a naši kulturu.

2 Identita

Vědomí vlastního já, na němž závisí vlastní sebepojetí neboli identita, je základním rysem osobnosti. „*Identitu lze chápat jako prožívání a uvědomování sebe sama, své kontinuity a jedinečnosti, odlišnosti od ostatních, tj. vědomí toho, kdo jsem. Sebeпоjetí má více popisný a hodnotící charakter, představuje poznání a vyjádření toho, co o sobě člověk ví, co si o sobě myslí a jak se posuzuje*“ (Vágnerová, 2010, str. 298).

Sebeпоjetí a vztah k sobě samému, je specifickým vztahem, který se odlišuje od vztahu k ostatním lidem. Vlastní osobě věnujeme větší pozornost, ale na druhou stranu jsme ke své osobě neobjektivní a posuzujeme ji zkresleně. To je způsobeno potřebou jevit se přijatelně a pozitivně těm druhým. Na základě porovnávání se s ostatními lidmi se rozvíjí náš názor na sebe a naopak. Na základě tohoto porovnávání si nevytváříme názor pouze na vlastní osobnost, ale na jeho základě jsou hodnoceni i jiní lidé.

Naše vlastní sebepojetí vychází ze zkušeností, které máme sami se sebou samým. Tato zkušenost se vytváří na základě různých poznatků, emočních prožitků a úvah. Děje se tak pod vlivem reakcí, názorů a postojů jiných lidí, zejména těch, kteří jsou pro daného jedince osobně významní, ale i v rámci srovnávání s různými dalšími jedinci (Vágnerová, 2010).

Sebeпоjetí každého z nás je individuální a specifické, to znamená, že různí lidé se z tohoto hlediska liší.

2.1 Různá pojetí identity

Naší identitu, neboli to, jak vnímáme sebe samotného, ovlivňují určité aspekty. Ovlivňuje nás země, ve které žijeme, kultura, která je pro danou zemi typická i určité náboženství, pokud jsme věřící.

2.1.1 Kulturní identita

Kulturní identita je velmi důležitou součástí naší celkové identity. Pocit sounáležitosti s určitým prostředím, které známe, a ve kterém se orientujeme, nám dává pocit bezpečí. Každý z nás má potřebu někam patřit, proto je u každého jedince chápána kulturní identita trochu jinak. Někdo se identifikuje s určitou specifickou kulturou (houbařů, fotbalistů,

anarchistů...), jiný cítí spíše příslušnost k národnímu státu. Kulturní identita každého z nás se liší tím, k jakým hodnotám se vztahuje.²

Kulturní identita je tedy chápána jako: „*Mnohvrstevná identifikace jednotlivce s nejrůznějšími kulturními etnickými, sociálními, profesními a jinými skupinami.*“³ To znamená, že jeden člověk se vymezuje vůči různým kulturám a skupinám. Má možnost se s nimi ztotožnit, ale samozřejmě také nemusí.

K problematice kulturní identity bych také zařadila pojem **etnocentrismus**, který je chápán jako: „*Posuzování jiných kultur podle měřítek naší vlastní*“ (Giddens, 1999, str. 39). Etnocentrismus není nic překvapujícího a nového, jelikož každá kultura má své specifické vzorce chování, které lidé pocházející z jiného kulturního prostředí považují za podivné. Jako příklad uvádím západní rituály a praktiky jihoamerických kmenů. Západní rituály spojené s čistotou nejsou o nic neobvyklejší než rituály jihoamerických kmenů, které si do rtů vkládají kroužky, aby jim více vyčnívaly, a tím se podle nich zvyšuje jejich přitažlivost (Giddens, 1999).

Na tomto příkladu vidíme, že každá kultura má svá specifika a názory. Pokud je chceme pochopit, vždy je potřeba je chápat jako součást kultury a ne odděleně.

2.1.2 Náboženská identita

Náboženskou identitu vnímají různí lidé různě. Někdo má potřebu být součástí jednoho společenství, které mu dává pevnou životní orientaci, někdo jiný je v situaci, kdy vnímá příslušnost k různým skupinám. V tomto případě zde dochází ke konfrontaci, do jaké míry jsou jednotlivé skupiny schopné se tolerovat navzájem a do jaké míry chrání svou jedinečnost své identity.⁴

„*Náboženská identita je tvořena věroučným systémem, tedy doktrínou, rituální praxí, sociálními interakcemi, společenstvím a často také vztahem k zakladateli hnutí, který bývá významnou součástí vymezování identity*“ (Lužný, Václavík, 2010, str. 211).

U sociálních interakcí je v rámci společenství důležitá tzv. sdílená identita (my jsme). Sdílená identita spočívá ve sdílení statusů a vztahů, které odlišují určitou skupinu od ostatních (Lužný, Václavík, 2010, str. 211).

² Czechkid: Kulturní identita.[online]. [cit. 2012-01-09]. Dostupné z <http://czechkid.cz/si1120.html>

³ Czechkid: Kulturní identita.[online]. [cit. 2012-11-20]. Dostupné z <http://www.czechkid.cz/si1120.html>

⁴ Czechkid: Náboženská identita [online]. [cit. 2012-1-08] Dostupné z <http://www.czechkid.cz/si1440.html>

Náboženská identita může ovlivnit celkový způsob života jedince. Každé náboženství má své rituály povolení a zvyky, které jsou pro věřící stěžejní, a kterými se řídí stůj co stůj.⁵

V dnešním globalizovaném světě ovšem nejsou některé rituály a druhy náboženství vítány. Takovým příkladem je dnes velmi aktuální téma vzrůstající počet muslimů v evropských zemích. Evropa vidí muslimy ve velmi špatném světle, vidí je pouze jako teroristy, kteří ubírají ženám spoustu práv na svobodný život. Ovšem je tomu vážně tak?

Dle mého je pohled na muslimy zkreslen tím, jak jsou prezentováni v médiích, kde o nich není napsáno jedno kladné slovo a spousta lidí vůbec neví, o čem vlastně islám je.

Opět to je o respektu k odlišnému ale ne špatnému, tak jako respektuji jinou kulturu, měl bych respektovat i jiné náboženství.

2.1.3 Genderová identita

Anglický pojem gender můžeme přeložit jako rod anebo také jako sociální pohlaví. Sociální pohlaví proto, že gender vyjadřuje rozdíly mezi muži a ženami, které spočívají v kulturních a sociálních vzorcích chování. V souvislosti s rodem hovoříme o tzv. ženskosti (feminalitě) a mužskosti (maskulinitě). K oběma zmíněným jsou přiřazovány typické vlastnosti. Pro ženy je například typická jemnost, větší emocionalita, krása apod., pro muže je typická například soutěživost, dominance či potlačování emocí (Janošová, 2008).

Samozřejmě není to vždy pravidlo, že muž je dominantní nebo žena je jemná. Velkou roli tu hraje vlastní subjektivní vědomí sebe sama jako muže nebo ženy (Janošová, 2008).

Genderová identita je tedy definována jako: *Osobní zkušenost s mužskou nebo ženskou existencí: je vyjádřením skutečností, že vše, co osoba (muž, či žena) říká, dělá a prožívá, souvisí s tím, zda její sociální status má mužskou či ženskou determinaci* (Valdrová, 2008, str. 7).

Jak jsem již zmínila, jedná se o sociální pohlaví, tudíž z toho vyplývá, že to, zda se člověk cítí více mužem nebo ženou je ovlivněno kulturními a sociálními vlivy prostředí ve kterém žije a samozřejmě je člověk také významně ovlivněn výchovou (Valdrová, 2008).

---

⁵ Czechkid: Náboženská identita [online]. [cit. 2012-12-04] Dostupné z <http://www.czechkid.cz/si1440.html>

3 Migrace

Fenomén migrace se na naší planetě objevuje odjakživa. Lidé měli neustále potřebu se přemísťovat z místa na místo. Za nejvýznamnější migrační vlnu v dějinách lidstva je považováno tzv. stěhování národů. Tato migrační vlna proběhla koncem starověku a počátkem středověku v Evropě (Bednaříková, 2003).

V dřívějších dobách byly nejčastějšími příčinami migrace demografické změny, především růst počtu obyvatel. Dalším důvodem bylo primitivní obdělávání půdy, které vedlo k jejímu rychlému vyčerpání. V současné době jsou příčinami migrace zejména rozdíly v bohatství mezi jednotlivými světadíly, úroveň ekonomického rozvoje a síly ekonomik jednotlivých zemí a životní úroveň jejich obyvatel.

Migraci můžeme tedy definovat jako: „*Časově či méně ohraničený proces přesunu lidí mezi prostory určenými státními hranicemi*“ (Pelcová, 2009, str. 156).

Na migraci můžeme nahlížet z několika hledisek. Tím nejzákladnějším je dělení migrací na dobrovolnou a vynucenou.⁶

- **Dobrovolná migrace**

Do dobrovolné migrace zahrnujeme zejména případy, kdy lidé migrují do jiné země za účelem studia, sjednocení rodiny, zaměstnání či z jiných důvodů osobního charakteru.

- **Vynucená migrace**

Vynucená migrace nastává v případě, že lidé migrují z důvodů pronásledování, přírodních či jiných katastrof, které představují ohrožení života, svobody a živobytí jedince.

3.1 Přístup České republiky k legální migraci

V ČR dochází k zásadní proměně v účelu migrace. Dříve byla migrace cizinců do ČR brána více negativně než pozitivně a nyní si stát začíná čím dál více uvědomovat ekonomické a společenské využití migrace. Právě migrace se stává jedním z efektivních nástrojů v oblasti ekonomického a společenského rozvoje ČR. S ohledem na toto rozhodnutí přijala vláda ČR 13. ledna 2003 **Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců** (viz. Příloha A). Tyto zásady jsou brány za základní dokument integrační politiky v ČR (Pelcová, 2009).

---

⁶Ministerstvo vnitra a České republiky: Fenomén migrace obecně. [online]. [cit. 2012 -11-20]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/azyl/migrace.html>

Dalším významným posunem v oblasti legální migrace je zpracování projektu: **Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků.**

Cílem projektu je přivést do ČR kvalifikované pracovníky, kteří podpoří rozvoj místní ekonomiky a společně se svými rodinami se natrvalo integrují do české společnosti.⁷ Celý projekt vychází a navazuje na později zformulované **Zásady politiky vlády v oblasti migrace** z roku 2003, přesněji na její čtvrtý bod, který říká: „*Migrační politika státu neklade překážky legální migraci a podporuje imigraci, která je pro stát a společnost v dlouhodobé perspektivě přínosná*“ (Trbola, Rákoczyová, 2011, str. 39).

Každý, kdo se chtěl zúčastnit projektu, musel splňovat tzv. **obligatorní podmínky.**⁸ Mezi obligatorní podmínky patří především země původu a legální zaměstnanecký pobyt v ČR.

Na počátku projektu byly vybrány pouze tři země, kterými byly Bulharsko, Chorvatsko a Kazachstán. Později byly přidávány i další země. Na konci projektu bylo do projektu zahrnuto přibližně padesát států. Země zařazené do projektu byly velmi typově pestré. Výběr zahrnoval jihoamerické země, a evropské státy (zejména post – sovětské, které nejsou členy EU), ovšem ve výběru zemí chybí země Blízkého východu (Trbola, Rákoczyová, 2011). To, že země Blízkého východu nejsou zařazeny do projektu, opět nasvědčuje o strachu z muslimských příslušníků, který je dle mého neoprávněný a přehnaný.

Další obligatorní podmínkou je legální zaměstnanecký poměr. To znamená, že před podáním přihlášky musí mít uchazeč zajištěné zaměstnání a vyřízené veškeré procedury týkající se vyřizování pobytu v ČR (Trbola, Rákoczyová, 2011).

Tento projekt byl spuštěn v r. 2003 s tím, že byla spuštěna jeho pilotní fáze, která trvala celkem pět let. Jejím cílem bylo otestovat funkčnost celého projektu, s tím že vláda rozhodla, že může projekt i nadále pokračovat (Trbola, Rákoczyová, 2011). V současné době už je projekt definitivně ukončen. S konečnou platností byl ukončen 31. 12. 2010.

Dalším projektem v oblasti řízené migrace v ČR je projekt Zelených karet, který byl zahájen roku 2009. **Gestorem**⁹ celého projektu bylo nyní Ministerstvo průmyslu a obchodu, ovšem o vydávání a prodlužování karet rozhoduje Ministerstvo vnitra.

---

⁷ Ministerstvo vnitra České republiky: Přístup ČR k legální migraci. [online]. [cit. 2012-12-08] Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>

⁸ Podmínky, které musí být splněny.

⁹ Kdo je pověřen výkonem určité činnosti

Tento projekt se od předchozího liší především tím, že cílem Zelených karet je přilákat také méně kvalifikované občany a dále že projekt spojuje jak povolení k pobytu tak i povolení k zaměstnání (Trbola, Rákoczyová, 2011).

Projekt rozlišuje celkem tři typy karet, které se rozlišují podle kvalifikačních předpokladů uchazeče.¹⁰

Typ A: pro kvalifikované pracovníky s VŠ vzděláním a klíčový personál

Typ B: pro pracovníky na pracovních pozicích min. s požadavkem vyučen

Typ C: pro ostatní pracovníky

Platnost zelené karty je 2 – 3 roky s tím, že u typu A a B je možné prodloužení o 3 roky. Karta typu C je vydávána pouze na dva roky. U tohoto projektu je opět určen seznam zemí, které se mohou projektu účastnit.¹¹

A opět zde vidím stejný problém jako u předešlého projektu, ač se snaží být ČR otevřená řízené integraci, přeci jen jsou tu ještě nedostatky, které by do budoucna měla zlepšit, třeba právě to, že si vybírá, jaké migranty v ČR chce, a jaké ne.

3.2 Přístup České republiky k nelegální migraci

Na začátek je nutné říci, že nelegální migrace nepřináší cílovým zemím nic pozitivního. Nelegální migrace ohrožuje vnitřní stabilitu společnosti a ohrožuje bezpečnostní situaci celé země, ovšem jako největší hrozba je vnímán především nárůst aktivit teroristických skupin (Pelcová, 2009).

Nelegální migraci lze tedy vnímat jako: „*Neoprávněný vstup na území státu či jeho neoprávněné opuštění, ale také neoprávněný pobyt na území nebo pobyt v rozporu s účelem, pro který bylo vydáno pobytové oprávnění.*“¹²

Vzhledem k tomu, že se s problematikou nelegální migrace potýkáme i v České republice, byla zavedena určitá opatření. Mezi to nejvýznamnější opatření patří **Akční plán boje s nelegální migrací** (dále jen Akční plán), který byl vládou schválen 4. února 2004.

---

¹⁰ Integrovaný portál MPSV: Zelené karty pro cizince v ČR [online]. [2012-12-08] Dostupné z http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#coje

¹¹ Integrovaný portál MPSV: Zelené karty pro cizince v ČR [online]. [2012-12-08] Dostupné z http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#coje

¹² Ministerstvo vnitra České republiky: Přístup k nelegální migraci v ČR a EU. [online]. [cit. 2012-12-07] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09NQ%3D%3D>

Tento akční plán se opírá o zásadu č. 3 v **Zásadách vlády v oblasti migrace cizinců**, která zní: „*Migrační politika státu je zaměřena na odstraňování všech forem nelegální migrace a jiných nelegálních aktivit a to jak opatřováním na poli mezinárodní spolupráce, tak i opatřeními národními.*“¹³

Gestorem celého projektu je Ministerstvo vnitra, ale na plnění Akčního plánu se podílí také Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo financí, v některých oblastech plánu spolupracují i nevládní organizace, což je pochopitelné, protože problém nelegální migrace se dotýká všech oblastí našeho života.¹⁴

Akční plán je rozdělen celkem do pěti oblastí, kterými jsou: Oblast prevence, oblast kontroly a postihů, legislativní oblast, meziresortní spolupráce a mezinárodní spolupráce. Každá oblast zájmů obsahuje několik opatření, která mají časový harmonogram, většina opatření je kontrolována a prováděna průběžně. Dále má každé opatření svého gestora a spolupracovníky (ministerstva a nevládní organizace) (oblasti Akčního plánu viz. Příloha B).¹⁵

Právě díky Akčnímu plánu se opravdu podařilo snížit množství nelegálně žijících cizinců na území ČR.

V roce 2004, kdy byl projekt zaveden, bylo zjištěno více jak 16 000 nelegálně žijících cizinců v ČR. V roce 2012 v období od 1. 1. do 30. 6. 2012 bylo zjištěno celkem 1615 nelegálních cizinců v ČR s tím, že mezi nejčastější nelegální migranty patří občané Ukrajiny, s velkým odstupem je pak následují občasně Vietnamu a Ruska.¹⁶ Na těchto číslech vidíme oproti roku 2004 opravdu velký posun k lepšímu.

---

¹³ Ministerstvo vnitra České republiky: Zásady vlády v oblasti migrace cizinců. [online]. [cit. 2012-12-07]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zasady-politiky-vlady-v-oblasti-migrace-cizincu.aspx>

¹⁴ Ministerstvo vnitra České republiky: Přístup k nelegální migraci v ČR a EU. [online]. [cit. 2012-12-07] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09NQ%3D%3D>

¹⁵ Vláda České republiky: Dokumenty vlády 2004 – 02- 04. [online]. [cit. 2012-12-08] Dostupné z: http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/ABF17A44EF9AEBD9C12571B6006E39E5

¹⁶ Policie České republiky: Nelegální migrace za první pololetí 2012. [online]. [cit. 2012-12-08]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/nelegalni-migrace-za-prvni-pololeti-2012.aspx>

4 Sociální integrace cizinců

Pojem sociální integrace je v literatuře vysvětlován různými definicemi, ale všechny definice nám říkají, že se vždy jedná o proces začleňování, který probíhá v různých oblastech sociálního života (Trbola, Rákoczyová, 2011).

Jedna z definic sociální integrace cizinců zní takto: „ *Integrace je interaktivní proces mezi přistěhovalci a hostitelskou společností. Pro přistěhovalce znamená integrace proces učení se nové kultuře, nabývání práv a povinností, získávání přístupu k pozicím a sociálnímu statusu, budování osobních vztahů se členy hostitelské společnosti a vytváření pocitu přináležitosti a identifikace ve společnosti. Pro hostitelskou společnost integrace znamená otevření institucí a garanci rovných příležitostí pro přistěhovalce*“ (Rákoczyová, Trbola, Hofírek, 2009, str. 24).

Z definice je jasně znatelné, že se nejedná pouze o jednostranný proces. K úspěšné integraci je zapotřebí také snaha a kladný přístup majoritní, hostitelské společnosti. Soužití obou populací může mít různé podoby.

V prvním případě může docházet k tzv. **segregaci**¹⁷ a marginalizaci minoritní společnosti. V případě druhém může dojít k úplnému soužití a splynutí minoritní a majoritní společnosti, kdy dochází k minimalizaci odlišností, kterými se přistěhovalci vyznačovali. Pokud se tak děje, nemělo by docházet k úplnému potlačení původní identity (Rákoczyová, Trbola, Hofírek, 2009).

Pokud se jedná o druhý případ, Česká republika je v tomto směru stále pozadu. Česká populace vidí cizince žijící v ČR stále jen jako konkurenci na trhu práce a přejí si, aby ČR byla domovem pouze pro českou populaci a ne pro mnoho jiných cizinců. Zde žijící cizinci jsou viděni ve špatném světle také díky masovým médiím, která vždy vyzdvihují pouze to špatné. Každý den můžeme vidět v novinách, či na internetových portálech nadpisy typu: „ Obchod v centru města zel prázdnotou, ve sklepě se zelenalo konopí“, či „, Gang cizinců ,, luxoval“ v ČR zahraniční účty, zmizelo z nich 7 miliónů“. Další a podobné nadpisy nás stále udržují v odstupu od minoritních společností. Česká republika má v oblasti integrace stále co dohánět, tak doufejme, že za pár let pro nás bude zcela normálním jevem potkávat lidi z jiných zemí na ulicích našich měst.

---

¹⁷ Oddělení, vylučování

4.1 Jednotlivé dimenze integrace

Sociální integrace cizinců není jednorázovým procesem. Jedná se o proces, který probíhá postupně za vlivu různých aspektů v oblasti sociálního života. Podle Bosswicka a Heckemanna (2006) rozdělujeme tyto procesy do čtyř dimenzí: strukturální, kulturní, interaktivní a identifikační dimenze.

Samozřejmě se nejedná o jediné rozdělení sociální integrace. V odborné literatuře najdeme také rozdělení na kulturní, strukturální a politickou dimenzi.

4. 1. 1 Strukturální dimenze sociální integrace

„Strukturální dimenze představuje získání práv a přístup ke klíčovým institucím hostitelské společnosti“ (Rákoczyová, Trbola, Hofírek, 2009, str. 25).

V oblasti strukturální integrace je v současné době za nejdůležitější bráno především začlenění v ekonomické oblasti a to především na trhu práce. Právě zaměstnanost je považována za rozhodující faktor sociální integrace přistěhovalců (Rákoczyová, Trbola, Hofírek, 2009).

Minoritní společnosti nemají vždy na určitých pracovních místech (velkovýrobní, fabriky) úplně přijatelné pracovní podmínky, musí pracovat více než osm hodin denně a vykazovat občas opravdu nelidské množství práce. Díky tomuto důsledku ztrácí možnost rozvíjet sociální kontakty s majoritní společností. I když z mé vlastní zkušenosti musím říci, že opravdu není jednoduché nějaké bližší vztahy s minoritní společností navázat. Po pracovní zkušenosti s mongolskými přistěhovalci, kdy marná snaha o komunikaci z mé strany také trochu změnila pohled na přístup k mongolské minoritě, která je v okolí mého bydliště, ve Zruči nad Sázavou opravdu rozsáhlá. Samozřejmě nezájem o komunikaci mohl také plynout z nechuti k práci, kterou bylo uklízení lesa a následná výsadba stromků, a pak také jazyková bariéra, která mezi námi byla.

Přístup k minoritám pocházejících ze zemí mimo EU je značně rozdílný oproti přístupu k občanům EU. Občané EU mají volný přístup na pracovní trh, zatímco občané **třetích zemí**¹⁸ mohou v ČR pracovat pouze na základě pracovního povolení, získání víza k pobytu za účelem zaměstnání, či povolení ke krátkodobému nebo dlouhodobému pobytu za tímto účelem (Trbola, Rákoczyová, 2011).

---

¹⁸ Za třetí země jsou považovány země mimo EU

Dalším bodem strukturální dimenze je přístup přistěhovalců ke vzdělání a učení se nového jazyka. V přímé návaznosti na potřeby integračního procesu se jedná především o vzdělání v již zmíněné jazykové sféře, ale také v oblasti sociálně – právní. Ke vzdělání cizinců nemusí sloužit pouze školy, ale také neziskové organizace, pořádající různé kurzy a zajišťující například právní a sociální poradenství. Jako příklad mohu uvést Centra na podporu integrace cizinců Mapa rozmístění Center (viz. Příloha C).

4. 1. 2 Kulturní dimenze sociální integrace

„Kulturní dimenze zahrnuje získání klíčových znalostí přijímající společnosti, současně však mohou být zachovány původní kompetence“ (Rákoczyová, Trbola, Hofírek, 2009, str. 25).

V kulturní oblasti probíhá integrace především prostřednictvím tzv. **akulturace**¹⁹. Za nejvýznamnější oblasti kulturní integrace jsou pokládány především osvojení si jazyka a přijetí kulturní odlišnosti přistěhovalců ze strany hostitelské společnosti.

Nejprve bych se zaměřila na rozvoj jazykových kompetencí u minoritních společností. Právě znalost jazyka je důležitým předpokladem pro to, aby přistěhovalci byli schopni se zapojit do místního kulturního dění a aby byli schopni respektovat určité právní, společenské a morální normy jejich „nové země“. V osvojování jazyka hrají důležitou roli institucionální podmínky dané země, jaká je tedy vůbec dostupnost jazykového vzdělání (Rákoczyová, Trbola, Hofírek, 2009).

Pokud bych se zaměřila na ČR, s dostupností tohoto typu vzdělání jsme na tom dle mého velmi dobře. Nezastupitelnou roli zde hrají již zmíněná Centra na podporu integrace cizinců a další neziskové organizace, které pořádají jazykové kurzy pro cizince zcela zdarma.

V ČR je kladen na jazykovou integraci obrovský důraz. To dokazuje schválení podmínky prokázání základní znalosti českého jazyka na úrovni A1 pro udělení trvalého pobytu přistěhovalců ze třetích zemí.²⁰ Proto i jazykové kurzy pořádané nevládními organizacemi jsou koncipovány tak, aby přistěhovalce co nejlépe připravili ke zkoušce. Navíc mají možnost navštívit internetové stránky, kde jsou vzorové testy ke stáhnutí zdarma, tam se

---

¹⁹ Poznání a určité přizpůsobení místním hodnotám, normám a vzorcům chování

²⁰ Čestina pro cizince:Povolení k trvalému pobytu. [online]. [cit. 2012-11-24]. Dostupné z http://cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=povoleni-k-trvalemu-pobytu&hl=cs_CZ

také dozvědí, v jakých institucích mají možnost vykonat zkoušku. Dále jsou v každém Centru na podporu integrace cizinců zdarma k dispozici brožury s modelovou verzí zkoušky z českého jazyka. Možností přípravy na zkoušku je opravdu dost, i proto se ve výpovědích cizinců na internetovém portále Čeština pro cizince.cz vyskytuje nejčastěji názor, že zkouška jim přišla snadná.

Další významnou součástí kulturní integrace je přijetí kulturní odlišnosti přistěhovalců ze strany hostitelské společnosti.

Kulturní integrace je ovlivněna do značné míry tím, jak je charakterizována hostitelská společnost. Tedy jaká je její schopnost akceptovat a přijímat nové kulturní prvky (Rákoczyová, Trbola, Hofírek, 2009).

Z mého pohledu je prostředí ČR v ohledu přijímání kulturních odlišností stále ještě dosti konzervativní, ačkoliv od r. 1989 do ČR přichází stále více a více přistěhovalců. Tuto domněnku potvrzují i výzkumy pořádané Centrem pro výzkum veřejného mínění (CVVM). Na otázku, zda by se cizinci měli přizpůsobovat zvyklostem české populace drtivá většina respondentů (56 %) odpověděla, že by se měli přizpůsobovat co nejvíce a 34 % respondentů připustilo, že by si migranti měli částečně zachovat své původní zvyklosti. Pouhých 7 % neodmítlo migrantům žít v ČR podle svých zvyklostí.²¹ Mezi kladně odpovídajícími respondenty byli především studenti vysokých škol, lidé pod 45 let a lidé z větších měst.

Přečtené výsledky výzkumu, pro mne nebyly žádným překvapením. Kladný přístup studentů VŠ je způsoben existencí různých výměnných studijních programů. Díky nim se dostávají do kontaktu s cizinci. Kontakty s novými lidmi a poznatky o nové kultuře berou jako obohacující a prohlubující jejich všeobecný přehled. Proč právě lidé z velkých měst? V současnosti jsou velká města sídlem různých neziskových organizací podporující integraci cizinců v ČR. Organizace pořádají různé akce, kde se má možnost česká populace sblížit s cizími kulturami a lidmi z jiných krajů. V Pardubicích jsou takovými akcemi například multikulturní týden, mongolské večery atd.

---

²¹ Centrum pro výzkum veřejného mínění: Cizinci v ČR: „my“ a „oni“? [online]. [cit. 2012-11-25]. Dostupné z http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a3916/f11/100018s_Cizinci%20v%20CR.pdf

4. 1. 3 Interaktivní dimenze sociální integrace

„Interaktivní dimenze znamená přijetí a začlenění přistěhovalců do primárních vztahů a sociálních sítí přijímající společnosti“ (Rákoczyová, Trbola, Hofírek, 2009, str. 25).

Rozvoj sociálních vztahů s hostitelskou společností patří vůbec k nejdůležitější oblasti sociální integrace. Každý přistěhovalec by si měl uvědomit důležitost zdrojů ve formě sítě kontaktů. Nabyté kontakty mu pak z velké části pomáhají se rychleji adaptovat v novém prostředí a díky kontaktům je samozřejmě také možné získat například lépe placené pracovní místo, což je pro cizince vždy motivující.

Interaktivní integrace probíhá na různých úrovních, od vztahů blízkých, neformálních až po vztahy zcela formální, odehrávající se pouze díky ekonomické aktivitě (vztah nadřízený, podřízený).

Typickým příkladem blízkého neformálního vztahu jsou tzv. smíšená manželství. I v ČR k takovým manželstvím běžně dochází. Sňatky mezi občany ČR a SR jsou vůbec nejčastějším typem smíšených manželství v ČR. Samozřejmě, že na takovýchto manželstvích není nic špatného, ale v současnosti v ČR stále více narůstá počet tzv. „fiktivních sňatků.“²²

Jedná se o sňatek přistěhovalce ze třetí země a Češky/Čecha. Přistěhovalec takovýmto sňatkem získává povolení k přechodnému pobytu a volný pohyb po Shengenském prostoru, po roce manželství má pak právo žádat o trvalý pobyt. V roce 2011 bylo zjištěno celkem 43 fiktivních sňatků, s tím, že samozřejmě nejsou všechna smíšená manželství podrobena kontrole.²³ Fenomén tohoto druhu mě samotnou velmi zaskočil. Je opravdu neuvěřitelné, kam až lidé dokážou zajít proto, aby získali české občanství.

Do neformální oblasti se pak samozřejmě řadí přátelé, známí, či sousedé z majoritní společnosti. Utváření vztahů na neformální úrovni velmi pozitivně ovlivňuje sociální adaptaci migrantů.

Významné je také navázání kontaktů v institucionalizované sféře. Jedná se o různá členství v dobrovolných organizacích a spolcích (Rákoczyová, Trbola, Hofírek, 2009). Takové kontakty mohou být přínosem pro obě strany společnosti. V organizacích dochází k interakcím mezi majoritní společností a přistěhovalci, které jsou obohacující pro obě strany. Příkladem takových organizací je například mongolsko – česká, či česko – japonská

²² Policie ČR: Napomáhání k nelegální migraci: [online]. [cit 2012-11-27]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/napomahani-k-nelegalni-migraci.aspx>

²³ Český statistický úřad: Demografická ročenka ČR za rok 2005 [online]. [cit 2012-11-27] Dostupné z <http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/p/4019-06>

společnost, kde se přistěhovalci snaží prohlubovat vztahy s majoritou a ukázat jim své kulturní zvyklosti. Například právě česko – japonská organizace je v tomto směru velmi aktivní, pro veřejnost pořádá kurzy japonštiny, kaligrafie či sumie (druh japonského výtvarného umění). Ovšem v oblasti interaktivní integrace máme stále jako celek co dohánět.

Domácí populace není stále dost informovaná o životě cizinců a navíc, jak jsem již zmínila, informace se k Čechům dostávají prostřednictvím médií, která cizince většinou neuvádějí v tom nejlepší světlo, i z toho plyne naše uzavřenost vůči přistěhovalcům. Navíc jsme jako národ i dosti rezervovaní vůči sobě, tudíž chování vůči cizincům není nijak odlišné.

Když bych celkově shrnula vztahy naší populace a přistěhovalců, probíhají spíše na formální úrovni (nadřizený, podřizený, prodávající a kupující). Nejvíce zřejmé to je ze vztahů české populace a vietnamské menšiny, která je považována za nejvíce uzavřenou komunitu v ČR.

4. 1. 4 Identifikační dimenze sociální integrace

„Identifikační dimenze představuje subjektivní dimenzi integrace, charakterizovanou pocitem sounáležitosti s přijímající společností a identifikací se sociálními skupinami, zejména etnickými, lokálními a/nebo národními“ (Rákoczyová, Trbola, Hofírek, 2009, str. 25).

Tato dimenze integrace má především významný psychologický rozměr, do něhož zahrnujeme procesy, které jsou spojeny se subjektivním vnímáním příslušnosti k hostitelské společnosti, a také s tím, jak velká hranice se nachází mezi „my“ a „oni“.

Jak jsem již zmínila, obsahem identifikační dimenze je, jakým způsobem vnímá člověk, který přijde do hostitelské společnosti náležitost k dané společnosti. S tím úzce souvisí otázka identity přistěhovalce a její proměna v návaznosti na emigraci a usazování v hostitelské společnosti. Identita jedince není dána příslušností pouze k jedné skupině, ale je tvořena příslušností k řadě dalších sociálních skupin, tím je myšlena i příslušnost ke společnosti v zemi původu i ke společnosti hostitelské.

Stejně jako u ostatních dimenzí sociální integrace je i tato dimenze úzce spojena s procesy, které probíhají na straně majority. Právě majoritní populace má obrovský vliv na to, jakým způsobem se bude vyvíjet identita jedince, ať už je tím myšlena identita kulturní, národní, či identita jedince jako taková (Rákoczyová, Trbola, Hofírek, 2009).

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Cíl výzkumu

V praktické části jsem provedla kvalitativní šetření, pomocí kterého jsem zjišťovala, nakolik jsou cizinci žijící v České republice ovlivněni českým prostředím, tím je myšlena především kultura, tradice či přímo příslušníci českého státu a jak vidí svůj budoucí život, zda by chtěli zůstat v České republice nastálo, nebo zda se chtějí vrátit zpět do své rodné země a nakolik byl úspěšný proces adaptace v ČR.

5.1 Metoda sběru dat

Vzhledem k druhu problematiky, který řeším, mi přišlo nejvhodnější použít kvalitativní výzkum. Důvodem této volby bylo, že právě kvalitativní výzkum se snaží o sblížení se zkoumanými osobami, o proniknutí do situací, ve kterých se nacházejí, protože jen tak jim mohu porozumět a můžu je popsat (Gavora, 2000). Jako výzkumnou metodu jsem si zvolila polostrukturovaný rozhovor, kdy jsem měla pro respondenty připravené otázky, na které respondenti odpovídali dle svého uvážení. Vytváření struktury rozhovoru předcházelo vytvoření třech kategorií, od kterých se odvíjela tvorba otázek do rozhovoru. Díky rozhovorům jsem dostala možnost získat nejen potřebné informace, ale také hlouběji porozumět postojům, které zauímají vůči České republice a samozřejmě možnost blíže poznat mnou vybrané respondenty. Provedené rozhovory jsem zpracovávala designem případové studie. „*Případová studie, jak vyplývá z názvu, je empirickým designem, jehož smyslem je velmi podrobné zkoumání a porozumění jednomu nebo několika málo případům,*“ (Švaříček, Šed'ová, 2007 str. 97).

5.2 Výzkumné otázky

Velmi podstatnou součástí při vytváření případové studie je určení výzkumných otázek. Výzkumné otázky jsou motorem ale i ukazatelem směru celého šetření (Švaříček, Šed'ová, 2007). Já jsem si určila celkem čtyři výzkumné otázky, těmi byly:

- 1) Vidíte svůj budoucí život v zemi původu nebo v ČR?
- 2) Připadá vám česká populace otevřená k cizincům žijícím v ČR?
- 3) Nakolik jste byli ovlivněni zdejšími tradicemi a svátky?

- 4) Jakým způsobem se změnilo vaše trávení volného času od té doby, co žijete v ČR?

V samotných případových studiích jsem výzkumné otázky převedla do jednotlivých kategorií, ve kterých jsem rozváděla odpovědi respondentů. Kategorie jsem zkráceně nazvala: budoucnost, vztahy s majoritní populací, tradice a trávení volného času. Podle kategorií jsem pak hledala jednotlivé informace v rozhovorech a postupně jsem podle kategorií vyvozovala závěry. Zpracované případové studie mi pak pomohly k vytvoření závěru, kde jsem shrnula informace do tří připravených kategorií, těmi jsou proces adaptace, celkové ovlivnění Českou republikou a pohled majoritní společnosti na nově příchozí cizince.

5.2 Charakteristika respondentů

Celkem se mého výzkumu zúčastnilo pět respondentů. Pro každého respondenta jsem měla připraveno celkem 28 otázek, které jsem volila tak, abych z nich získala potřebné informace pro vyhodnocení výzkumu.

Pro polostrukturované rozhovory jsem si vybrala mladé cizince, kteří do ČR přišli především z důvodu studia a jsou tu nejméně dva roky. To byla jediná má dvě kritéria, podle kterých jsem si vybírala respondenty. Mladé lidi především proto, že všichni studují na školách, kde je většina studujících českého původu a jsou s nimi v kontaktu, tudíž mě mohli informovat o tom, jak vnímají českou majoritní populaci. Dalším důvodem pro výběr mladých respondentů bylo, že jsem se zaměřovala na trávení volného času a společenský život, který úzce souvisí s vnímáním zdejší kultury a vzhledem k tomu, že mladí lidé jsou aktivní a svůj volný čas rádi vyplňují různými aktivitami, byli dle mého vhodnými respondenty. Stejně tak to vidím i u společenského života, který je pro mladé lidi velmi důležitý. Mezi respondenty jsou studenti z Angoly a z Ukrajiny v rozmezí 18 – 24 let.

5.3 Události předcházející samotnému výzkumu

Pro mou bakalářskou práci jsem získala respondenty v Centru na podporu integrace cizinců, které jsem navštěvovala v rámci letní praxe a před nástupem na praxi jsem centru pomáhala s přípravou multikulturního týdne, který se konal v květnu.

Během mé letní praxe v Centru na podporu integrace cizinců probíhaly pravidelně dvakrát týdně kurzy češtiny pro cizince. Každé úterý se konaly kurzy pro začátečníky a každý čtvrtek kurzy pro pokročilé.

Já jsem docházela pravidelně na kurzy pro pokročilé, vzhledem k tomu, že jsem chtěla provádět rozhovory, kde nebude mezi námi jazyková bariéra, nebo ne alespoň tak velká bariéra.

Zpočátku nebylo snadné navázat s cizinci kontakt, ale po společném výletě na Kunětickou horu už šlo vše lépe a získat respondenty pro rozhovory už bylo snadné. Po ukončení praxe jsem s cizinci stále udržovala kontakt, ať už pomocí sociálních sítí, či prostřednictvím osobních setkání, například na akcích pořádaných Centrem na podporu integrace cizinců (ruský týden, vánoční workshop).

5.4 Sběr dat

Data pro bakalářskou práci jsem začala sbírat na začátku prosince 2012. S respondenty jsem se na jednotlivých dnech uskutečnění rozhovorů domlouvala raději delší dobu předem, jelikož jsem věděla, že někteří z nich mají v plánu navštívit svou rodnou zemi.

S každým respondentem jsem prováděla rozhovor zvlášť, aby nedocházelo k vzájemnému ovlivňování výpovědí. Pro provádění rozhovorů jsem volila kavárny s klidným prostředím, kde nebylo tolik hluku, ani tolik dalších hostů.

Na začátku každého rozhovoru jsem ještě jednou respondenty seznámila s tím, že rozhovory slouží pro zpracování mé bakalářské práce, a že se nemusí bát toho, že by se někdo dozvěděl o tom, kdo mi informace podal, jelikož nebudu ve své práci uvádět jejich jména pouze jejich věk. Poté už jsem pokládala respondentům předem připravené otázky. Pokud otázky byly někomu nesrozumitelné, podala jsem je jinou srozumitelnější formou, a stejně tak i s odpověďmi, pokud mi něčí odpověď byla nesrozumitelná, s ochotou mi jí podal jiným způsobem. Odpovědi jsem zaznamenávala do notebooku, což pro mne nebyl problém, když zvládám psát všemi deseti.

5.5 Případové studie

Tato část samotného výzkumu je věnována případovým studiím cizinců žijících v České republice, které jsem zpracovávala v průběhu prosince až ledna.

Případová studie č. 1

Jméno: Sebastian

Věk: 24 let

Rodná země: Angola

Doba strávená v ČR: 4 roky

Důvod odchodu do ČR: Sebastian do České republiky přišel studovat vysokou školu, protože v České republice jsou vysoké školy na lepší úrovni než v Angole, a také proto, že mu nedali v Angole jinou zemi pro studium na výběr. V Angole vystudoval střední školu a nyní studuje na Univerzitě Pardubice na Dopravní fakultě Jana Pernera.

Budoucnost

Sebastian se v současné době mnohem více cítí doma v České republice, což také dokazují i odpovědi na otázky, zda se zajímá více o dění ve společnosti v ČR, nebo v Angole. Sebastianu zajímá mnohem více dění v ČR, sleduje zprávy, čte noviny a také si informace vyhledává na internetu. O Angolu se zajímá spíše okrajově, tím že příležitostně sleduje angolskou televizní stanici online, nebo dostává informace od rodiny, která žije v Angole, a s kterou je v kontaktu pomocí sociálních sítí (skype, facebook). Přesto, že se nyní více cítí doma v ČR, chtěl by se do Angoly vrátit. Nebyl by proti, si založit rodinu v ČR, ovšem v případě, kdyby jeho partnerka nebyla proti maximálně po 10 letech strávených v ČR jet s ním do Angoly. Údajně by se v Angole měli po ekonomické stránce mnohem lépe. Na druhou stranu, určitě nechce zanevřít na ČR. Do ČR se prý bude vždy rád vracet, vzhledem k tomu, že tu získal spoustu dobrých přátel.

Vztahy s majoritní populací

Sebastian si mezi Čechy získal spoustu přátel těch „opravdových přátel“, kteří se zajímají o to, jak se má, nebo jestli nepotřebuje s něčím pomoci. I když zažil zklamání u některých lidí, kteří ho brali jen jako kamaráda, aby ukázali, že mají kamaráda odjinud. Naštěstí takových lidí nepotkal mnoho, takže to neřešil. Co se týče přijetí ze strany spolužáků,

neměl s nimi sebemenší problém. Zdejší univerzita je zvyklá na příliv cizích studentů, díky programu Erasmus, tudíž i jeho přijali bez problémů. Se svými spolužáky se stýká i mimo školu, ale teď je to docela problém, kvůli náročnému studiu, což ho mrzí.

Sebastian měl také možnost navázat kontakt s Centrem na podporu integrace cizinců, kam docházel na kurzy češtiny a využil také právního poradenství. S jejich přístupem byl nadmíru spokojený, kurzy češtiny hodnotí velmi kladně, díky přístupu lektorky a také díky tomu, že se tam scházel velmi dobrý kolektiv. S lidmi z Centra na podporu integrace cizinců je dodnes kamarád a občas je chodí navštěvovat. Styk s majoritní populací na formální úrovni, tím jsou myšleny návštěvy různých institucí např. pošty, cizinecké policie atd., hodnotí také kladně. Vždy měl štěstí na přívětivé lidi, kteří s ním ochotně vyřídili vše, co potřeboval.

Tradice

Sebastian mi objasnil, že svátky v Angole jsou dost podobné těm v České republice. Vánoce slaví také 24. prosince, Velikonoce slaví také, jen pouze nemají pomlázku a koledování. Silvestr ten slaví obdobně jako my, což není nic zvláštního, Silvestr se slaví stejně po celém světě.

Sebastian se ke slavení svátků nestaví nijak aktivně. Například Velikonoce neslaví vůbec, bere to jen jako prodloužený víkend. Vánoce a Silvestr slavil minulý rok se svou rodinou. Jinak pokaždé jezdí za svým bratrancem do Nizozemí, který tam pracuje. S bratrancem si vymění dárky, jdou si sednout do hospody a tím pro ně Vánoce končí. Samozřejmě mají v Angole také typické svátky. Mezi ten nejvýznamnější patří 11. listopad – Vyhlášení nezávislosti, kdy lidé dělají velké sešlosti, připravují typická jídla a tančí typické tance. Sebastian ví o tom, že lidé v Praze, pocházející z Angoly tento svátek slaví, ale on je moc nezná, a proto se těchto oslav neúčastní, a vlastně se mu tam ani moc nechce. Sebastian je věřící. V Angole byl zvyklý navštěvovat kostel a znal spoustu lidí, kteří byli také věřící, a s těmi chodil do kostela. V ČR takové lidi neměl možnost poznat a tím i prý ztrácí motivaci chodit do kostela, což ho mrzí.

Trávení volného času

Sebastian je velmi rád, že lidé v ČR jsou aktivní a mají rádi sport. Z Angoly byl zvyklý hrát s kamarády fotbal, nebo basketbal. Tyto koníčky má možnost provozovat i tady. Jediné, co mu v ČR schází je moře, hrozně rád vzpomíná na sešlosti na pláži, tady může jít sice k nějakému jezeru nebo na koupaliště, ale moře je prostě moře. Ve svém volném čase Sebastian rád navštěvuje podniky, jako například kavárny nebo bary. Velmi mne zajímalo,

zda vidí nějaké rozdíly v tom, jak se lidé chovají v těchto podnicích v ČR a v Angole. Podle něj jsou lidé v Angole mnohem více upovídaní a více přátelštější.

V závěru Sebastian tvrdí, že volný čas tráví skoro stejně jako v Angole, za což je moc rád.

Závěrečné hodnocení

Sebastian po čtyřech letech v ČR umí opravdu velmi dobře česky, při rozhovoru jsem neměla sebemenší problém s porozuměním. Velký vliv na jeho dobrou češtinu má dle mého častý kontakt s lidmi z ČR, ať už se svými spolužáky ve škole, nebo jinými kamarády mimo školu. Sebastian je usměvavý, otevřený člověk, který rád poznává nové lidi, a tudíž ani adaptace na nové prostředí pro něj nebyla tolik obtížná. Přesto, že v Pardubicích studují lidé z Angoly, nemá Sebastian potřebu je vyhledávat, a v současné době nemá ani potřebu slavit typické angolské svátky. S přijímáním českých tradic neměl potíže, jelikož hlavní svátky roku, Vánoce a Velikonoce se v Angole slaví podobně jako zde. Ač je Sebastian v ČR velmi spokojený, plánuje se do své rodné země vrátit, ale rozhodně nechce ČR opustit nadobro a chtěl by s ní zůstat v kontaktu.

Případová studie č. 2

Jméno: Vasil

Věk: 22 let

Rodná země: Ukrajina

Doba strávená v ČR: 4 roky

Důvod odchodu do ČR: Vasil odešel do ČR kvůli studiu na VŠ. Měl na výběr mezi Skotskem a ČR. Skotsko bylo ale pro Vasila finančně dost náročné, proto se rozhodl odejít do ČR, ale určitě toho nelituje. Nyní studuje na Univerzitě Pardubice na fakultě ekonomicko – správní. Vasil studuje dálkově, a přitom pracuje v oblasti obchodu a logistiky.

Budoucnost

Vasil už nyní ví, ve svých 22 letech, že by chtěl zůstat v ČR natrvalo. Je si jistý, že tady se bude mít mnohem lépe než na Ukrajině, má tu zajištěnou dobře placenou práci, takže nemá důvod se vracet zpět. S ukrajinskými příslušníky vztahy nějak extra neudržuje. Má s nimi špatné zkušenosti, hlavně co se týče pracovních vztahů, podle něj na ně není žádný

spoleh a není se s nimi možné domluvit. Vasil má do budoucna plán založit si v ČR rodinu a vychovávat děti v ČR, ale na druhou stranu by chtěl skrze ně zachovat ukrajinské tradice a také je naučit ukrajinsky, protože by je občas chtěl brát na Ukrajinu, kde má stále část rodiny. Návštěvy Ukrajiny by probíhaly v průměru jednou za dva roky, tak jak tomu je doposud. To prý bohatě stačí, moc ho to tam neláká. Rozčiluje ho, že na Ukrajině pořádně nic nefunguje, je tam ve všem hrozný „bordel“, takže se raději o dění na Ukrajině moc nezajímá.

Vztahy s majoritní populací

Začátky v ČR nebyly pro Vasila úplně jednoduché, hlavně kvůli tomu, že mluvil pouze anglicky. Navíc si myslí, že lidé na VŠ nevyhledávají nové vztahy a každý se stará pouze o sebe, na VŠ tedy moc přátel nezískal. Pak když nastoupil do práce, bylo to úplně o něčem jiném. Tam fungují jako jeden tým a nikoho nezajímá, jestli je z Čech nebo z Ukrajiny, takže více přátel získal v práci.

Vzhledem k tomu, že mu český jazyk po příjezdu činil problémy, navštěvoval kurzy českého jazyka v Centru na podporu integrace cizinců, i Vasil byl s kurzy velice spokojený. Nyní je s lidmi z Centra na podporu integrace cizinců přítel a dokonce s nimi i spolupracuje. Zúčastňuje se různých kulturních akcí a dělá na nich různé přednášky o Ukrajině. Centrum také využil, když potřeboval právnícké rady ohledně koupě bytu, i tuto pomoc hodnotí velice kladně. Při jednání s českou populací na formální úrovni byl většinou spokojený. Občas se stalo, že na něj byli nepříjemní, ale to určitě nepřisuzuje tomu, že je z Ukrajiny.

Tradice

Ač je Vasil v ČR velmi spokojený a chce tu zůstat natrvalo, na české tradice nepřistoupil a hlavní svátek roku, Vánoce slaví po ukrajinsku. Vánoce na Ukrajině připadají na 7. ledna, ale vzhledem k tomu, že v práci má volno na 24. prosince, tak je slaví v tento den. Vánoce slaví se svou matkou, která nyní žije v Itálii a každé Vánoce za ním jezdí do ČR. Společně s matkou si předávají dárky a mají typickou ukrajinskou štědrovečerní večeři, která se skládá celkem z 12 chodů.

Velikonoce jsou dalším důležitým svátkem v roce, ale vzhledem k tomu, že žije sám, tak je neslaví, bere je pouze jako volno. Velikonoce se slaví podobně jako v ČR, jen s tím rozdílem, že připadají na jiné datum než v ČR. To je způsobeno tím, že na Ukrajině se řídí jiným kalendářem než v ČR. Stejně jako tady zdobí vajíčka, ale více používají přírodní způsoby a pečou mazanec. Vasil na velikonoce chodí do kostela, jelikož je věřící, to je jediný zvyk, který na Velikonoce udržuje. Pokud se mu podaří v ČR založit rodinu, určitě chce

Velikonoce slavit mnohem intenzivněji se všemi zvyky, které k nim patří. Pevně také věří, že jeho budoucí partnerka, pokud bude české národnosti, nebude proti propojení českých a ukrajinských zvyků, které patří k Vánocům i Velikonocům.

Trávení volného času

Vasil v současné době volného času moc nemá. Spoustu času mu zabere studium, a vzhledem k tomu, že studuje dálkově, musí o to více studovat sám. Pracovní dobu má velmi pohyblivou, někdy z práce chodí dříve jindy až v pozdějších hodinách, takže v pracovní týden má volný čas jen občas. Pokud má volný čas, navštěvuje se svými přáteli podniky jako například bary nebo diskotéky. V Pardubicích navštěvuje velmi často například Patapuf nebo Gimlet. I Vasilovi jsem položila otázku, zda vidí rozdíly v chování v těchto podnicích mezi námi a Ukrajinci. Vasil nás vidí jako mnohem klidnější a méně emocionální než lidi z Ukrajiny. Hospodské rvačky, ty prý u nás ještě nezažil, zatímco na Ukrajině je zažil už mnohokrát.

Na druhou stranu nás Vasil považuje za vášnivě sportovce. Za což je velmi rád. Miluje teplé počasí, kdy vyrazí se svými kamarády na kolečkové brusle nebo na kolo. To na Ukrajině neprovozoval. Tam to skoro ani není možné provozovat tyto druhy sportu. Na Ukrajině totiž není dosti vyvinutá infrastruktura, jelikož na to stát nemá peníze.

Závěrečné hodnocení

Na rozhovor s Vasilem jsem se velmi těšila, protože je to velice příjemný mladý muž se smyslem pro humor, který nemá problém mluvit o čemkoliv, tudíž i rozhovor s ním trval ze všech rozhovorů nejdéle, jelikož měl stále co říct. Vasil je v ČR velice spokojený, vytvořil si tu dobré zázemí a přátele, se kterými tráví volné chvíle, i když začátky pro něj nebyly vůbec jednoduché, hlavně kvůli jazykové bariéře, kterou ale brzy překonal. Ač je pro Vasila Ukrajina země bez možnosti na lepší budoucnost, a nemá k ní tak vřelý vztah, chce alespoň zachovat tradice, které k Ukrajině patří, proto Vánoce a Velikonoce slaví na ukrajinský způsob.

Případová studie č. 3

Jméno: Julia

Věk: 18 let

Rodná země: Ukrajina

Doba strávená v ČR: 2, 5 roku

Důvod odchodu do ČR: Juliin otec odešel do ČR před 15 lety, protože tu dostal za práci mnohem lépe zapláceno než na Ukrajině, proto zůstal v ČR natrvalo. Po několika letech strávených v ČR se rozhodl, že by Julia měla jít za ním, protože se jí tu dostane mnohem lepšího vzdělání a navíc maturitní vysvědčení získané v ČR má mezinárodní platnost. Nyní Julia studuje třetím rokem na SŠ se zaměřením na podnikání a ekonomiku. Po ukončení SŠ by určitě chtěla ve studiu dál pokračovat na VŠ s ekonomickým zaměřením.

Budoucnost

Julie se po 2,5 letech strávených v ČR cítí mnohem více doma tady. Ví, že se tu má mnohem lépe než by se měla na Ukrajině. Na Ukrajinu ale určitě nezanevřela. Ukrajinu navštěvuje každý rok dvakrát, a to o letních prázdninách a po 24. prosinci. Na Ukrajině má Julie stále velkou část rodiny, hlavně matku a babičku a také kamarády. Se svými blízkými z Ukrajiny je v kontaktu pomocí telefonu a sociální sítě v kontakte, která je dosti podobná facebooku. Pokud by v budoucnu Julie založila rodinu v ČR, určitě by chtěla děti vychovávat v ČR, ale byla by ráda, kdyby její děti poznali ukrajinské zvyky a jazyk, proto i s dětmi by Ukrajinu navštěvovala ve stejných intervalech jako doposud, tedy dvakrát ročně.

Vztahy s majoritní populací

Julia měla zpočátku velké obavy z příchodu do ČR. Čekal jí nový kolektiv ve škole, zcela nové prostředí a také se obávala jazykové bariéry, protože zpočátku tak dobře česky neuměla jako nyní. Později však zjistila, že její obavy byly zbytečné. Po příchodu do nové třídy jí se vším pomáhala její nová třídní učitelka a stejně tak jí pomáhali další učitelé. Spolužáci byli zpočátku zdrženliví, ale po pár dnech se s Julií začali seznamovat a brát jí mezi sebe. Julie byla mile překvapena tím, jaký zájem mají její spolužáci o informace o tom, odkud je, jaké to tam je, jak slaví vánoce apod., v současné době se všemi spolužáky vychází dobře a většinu bere jako kamarády, se kterými tráví čas i mimo školu.

Po příjezdu do ČR bylo pro Julii nutností začít docházet na kurzy českého jazyka. Nejdříve docházela do neziskové organizace Most pro lidská práva, ne že by vedení organizace bylo špatné, ale nelíbilo se jí, že tam chodí mladší lidé, než je ona a s těmi si moc nerozuměla, navíc o hodinách českého jazyka stále vykřikovali a nehlásili se, proto na kurzy přestala docházet. Její otec jí doporučil vyzkoušet Centrum na podporu integrace cizinců. Tam jí kurzy vyhovovali mnohem více. Navíc jí tam také poradili při hledání brigády.

Setkávání s českými lidmi na formální úrovni (pošta, vyřizování karty na MHD) probíhalo vždy bez problémů. Julie se ke všem vždy chovala přívětivě, tudíž i úředníci se k ní chovali stejným způsobem.

Tradice

Julie slaví Vánoce stejně, jako je slavíme my, protože její otec má přítelkyni z České republiky, se kterou Vánoce slaví po česku. Po 24. prosinci Julie odjíždí na Ukrajinu, kde slaví Vánoce na ukrajinský způsob, tedy 7. Ledna. Velikonoce slaví v Čechách se svým otcem a jeho přítelkyní, takže vypadají stejně jako ty naše. Jediné typické svátky pro Ukrajinu, které se svým otcem slaví i v ČR jsou svátky Sv. Kateřiny a Sv. Vasilije, jedná se o typické křesťanské svátky. Tyto svátky slaví pouze tak, že se s tatínkem před večeří pomodlí a dají si k večeři víno. Jako většina příslušníků Ukrajiny i Julie je věřící, proto navštěvuje se svým otcem kostel, ovšem jenom na sváteční mše, tedy na Velikonoce a Vánoce.

Trávení volného času

Julie přišla do ČR zhruba v patnácti letech. Už na Ukrajině jí velmi bavil sport jakéhokoliv druhu, ale bohužel na Ukrajině nebylo moc možností, jak se sportu věnovat, hlavně tedy z finančních důvodů, v té době žila s matkou, otec jim sice posílal nějaké peníze, ale ty musely být využity jinak než na Juliino sportovní vyžití, a jak sama říká, na Ukrajině neměla mezi svými kamarády moc sportovních nadšenců, tam lidé tolik sportu neholdují, jako v ČR. Když se na Ukrajině domluvili a sešli se, většinou to bylo jen za účelem popovídání a „drbání“ ostatních. Oproti Ukrajincům jsme prý mnohem více aktivní, což jí velmi těší. Nyní má možnost s kamarády ze školy chodit na kolečkové brusle nebo v zimě si zajít zabruslit na zimní stadion.

Mimo jiné také Julie velmi ráda navštěvuje kavárny, kam chodí se svými přáteli skoro každý víkend. Diskotéky a bary navštěvuje tak jednou do měsíce. Podniky tohoto typu jí moc nelákají. Vadí jí opilí lidé, a proto ani ona sama neholduje alkoholu.

Závěrečné vyhodnocení

Julie byla první cizinec, kterého jsem během mé letní praxe v Centru na podporu integrace cizinců měla možnost poznat. Od té doby jsme v kontaktu, je to velice příjemné a milé děvče, a na to, že jí je teprve 18 let, je i velmi rozumná a ví, co říká. Julie je v ČR teprve dva a půl roku, ač je to vcelku krátká doba, Julie je pevně rozhodnuta, že její nový domov je v ČR. Julie je zde nadmíru spokojená, během krátké doby tu získala mnoho přátel, má možnost se věnovat sportu a mít vzdělání, které si přeje. Julie měla zpočátku obavy, z toho

jak jí přijmou spolužáci v nové škole, ale přístup ze strany spolužáků i kantorů ji mile překvapil. Jediné co jí mrzí, že její otec a matka nejsou spolu a ona tu žije jen s otcem a jeho přítelkyní. I právě proto je stále v kontaktu s Ukrajinou, jelikož tam má svou matku a velkou část rodiny. Na druhou stranu to má ale své výhody. Julie slaví Vánoce nadvakrát, jednou na český způsob se svým otcem a jeho přítelkyní a podruhé se svou matkou na Ukrajině.

Případová studie č. 4

Jméno: Ivana

Věk: 20 let

Rodná země: Ukrajina

Doba strávená v ČR: 2,5 roku

Důvod odchodu do ČR: Ivanin otec odešel do ČR, když Ivaně bylo 15 let. Důvodem byl odchod za lépe placenou práci, jak tomu je u většiny ukrajinských příslušníků, kteří odchází do ČR. Ivana na Ukrajině zůstala pouze se svou matkou. Otce navštěvovala v ČR pouze o letních prázdninách. V 18 letech Ivana odešla natrvalo do ČR se svou matkou, která tu také získala lépe placenou práci než na Ukrajině. Ivana nyní navštěvuje pomaturitní studium anglického jazyka a chodí na brigádu. Po ukončení pomaturitního studia má v plánu studovat na vysoké škole v Brně se zaměřením na mezinárodní vztahy.

Budoucnost

Ivana už si je v tuto chvíli stoprocentně jistá, že chce zůstat natrvalo v ČR. Největší výhody nyní vidí v tom, že mladí lidé tu mají mnohem více možností. Má tu možnost pracovat při studiu, což na Ukrajině není skoro možné. Pokud nemáte na určitých místech známé, možnost přivýdělků při studiu je minimální. Vzdělání v ČR je také mnohem více dostupné než na Ukrajině. Vysokoškolské vzdělání je na Ukrajině placené a dostat se na vysokou školu není vůbec jednoduché. Přední místa v dosažených bodech potřebných k přijmutí už jsou většinou dopředu podplacená.

Do budoucna má Ivana v plánu si založit rodinu v ČR, ale Ukrajinu chce navštěvovat stále, protože tam má velkou část rodiny a přátele. Nyní Ukrajinu navštěvuje nejméně třikrát ročně, podle toho jak má volno v práci a jak je na tom s financemi. Jezdí tam hlavně za sestrou, která jí v ČR velmi chybí. Mimo jiné je v kontaktu se svou rodinou a přáteli na Ukrajině pomocí sociálních sítí. To, že se Ivana cítí mnohem více doma v ČR než na

Ukrajíně, se ukázalo i v rozhovorech mimo tento. Ivana má velký přehled o celkovém dění ve společnosti v ČR. Dění na Ukrajině to sleduje jen velmi okrajově.

Vztahy s majoritní populací

Předtím než Ivana začala žít natrvalo v Pardubicích, strávila rok v Poděbradech, kde se nachází Ústav jazykové a odborné přípravy pro cizince. Tento ústav nabízí intenzivní kurzy češtiny pro nově příchozí cizince. Ivana zde poznala spoustu nových lidí, ale spíše cizinců než Čechů, ale přesto navazování kontaktů s Čechy pro Ivanu nebyl velký problém. Její otec tu za tu dobu, co tu žil poznal nové přátele české národnosti. Ty poznala i Ivana během doby, kdy jezdila do ČR pouze o letních prázdninách, i proto neměla ze stěhování do ČR obavy. Další nové kontakty začala Ivana navazovat po příchodu do třídy, kam byla přidělena na pomaturitním studiu. S přístupem nových spolužáků byla spokojená, byli k ní přátelští, a nějaké narážky na to, že je odjinud neproběhly, ba naopak se zajímali odkud je a proč tu je atd. V práci, kam nyní chodí na brigádu, je s přístupem k ní taktéž spokojena.

I když Ivana strávila rok intenzivní výukou češtiny, rozhodla se, že i nadále bude svou češtinu zdokonalovat, proto začala navštěvovat kurzy češtiny pro pokročilé v Centru na podporu integrace cizinců. Stejně jako předešní respondenti, i Ivana byla s průběhem kurzů velice spokojená a získala díky nim i nové přátele. I se setkáními s příslušníky českého státu na formální úrovni má Ivana jenom dobré zkušenosti. Absolvovala schůzku na úřadu práce, kde jí podali bez nějakých komplikací s ochotou informace, když hledala práci na poloviční úvazek.

Tradice

Ivana pochází z jiného regionu než předešní respondenti z Ukrajiny. Vánoce slaví stejně jako v ostatních regionech Ukrajiny, jen s tím rozdílem, že si dárky předávají 19. prosince, v den, kdy se na Ukrajině slaví Mikuláš. Ivana slaví Vánoce spolu se svou nejbližší rodinou napůl česky a napůl ukrajinsky. Vánoce u nich doma vypadají tak, že dárky si dávají už 19. prosince, ovšem štědrovečerní večeři mají až 24. prosince. K večeři nemají typické české jídlo, ale typickou ukrajinskou večeři o sedmi chodech. Na Vánoce pečou doma cukroví, jak české tak ukrajinské, ale stále více převládají ukrajinské cukrovinky.

Velikonoce slaví s rodiči už spíše po česku, i když mezi jejich Velikonocemi a těmi našimi, není zas takový rozdíl, pouze v tom, že se vejíčka zdobí více přírodními způsoby a slaví se v jiný den, protože na Ukrajině mají odlišný kalendář, než máme tady.

Ivana i její rodiče jsou stejně jako většina Ukrajinců věřící. Kostel ale navštěvují pouze na Vánoce a Velikonoce, jinak se modlí doma, například když mají společnou večeři.

Trávení volného času

Ivana stejně jako předešní respondenti z Ukrajiny tvrdí, že česká populace je mnohem více aktivní, než lidé na Ukrajině. My tu jezdíme na dovolené, chodíme po práci cvičit a celkově jsme mnohem více všestranní než lidé na Ukrajině. Lidé na Ukrajině, ti mají pouze práci a domov, nic víc, když se o něco zajímají, tak jen o druhé. Lidé se ani nezajímají, co se děje v zemi, ve které žijí.

Tady v ČR, Ivana dostal spoustu nových možností, jak trávit volný čas. Chodí s přáteli do kina, může s nimi diskutovat o dění v ČR, o které se hodně zajímá, celkově tu volný čas tráví mnohem smysluplněji než na Ukrajině. Ve volném čase většinou po škole nebo po práci chodí ráda do kaváren. Bary a diskotéky navštěvuje tak jedenkrát měsíčně. Podniky tohoto typu jí moc nelákají.

Závěrečné hodnocení

Ivana je v ČR stejně dlouhý čas, jako Julie, a ani jí český jazyk nečiní sebemenší potíže. Ivana je velice aktivní člověk, který má spoustu zájmů. Je také velice ambiciózní, a ví, co od života chce. Je pevně rozhodnutá, kam půjde studovat a co chce v budoucnu vykonávat za povolání, a dle mého názoru má na to splnit si svůj sen, o celkovém dění v ČR má neuvěřitelně rozsáhlý přehled a zná i spoustu věcí z historie, což mne samotnou velmi překvapilo.

Ivana je za možnost odejít do ČR vděčná, ví, že tu má mnohem lepší přístup k práci, i ke studiu, to je důvod, proč tu také chce zůstat natrvalo. Ivaně nečinilo větší problémy se v ČR zabydlet. Z dob, kdy jezdila za otcem na letní prázdniny, už měla možnost poznat české lidi a oblíbila si je. Pevně věřila, že i další lidé, které pozná v práci, nebo ve škole budou stejně přívětiví, nemýlila se. Mezi lidmi z ČR má mnoho přátel a nikdy se nesečkala s narážkami ohledně jejího původu. Přesto, že se její rodina zabydlela v ČR bez problémů a už tu žijí delší dobu, hlavní svátky v roce neslaví zcela po česku a snaží se zachovat ukrajinské tradice, které se k nim vážou.

Případová studie č. 5

Jméno: Johana

Věk: 25 let

Rodná země: Angola

Důvod odchodu do ČR: Johana je v ČR kvůli studiu na vysoké škole. Raději by studovala přímo v Angole, ale tam prý vysoké školy nejsou na tak dobré úrovni, proto využila studijního stipendia, které nabízí vláda v Angole. Dostala možnost studovat v ČR, další zemi na výběr neměla. V Angole Johana studovala střední školu se zaměřením na sociologii, nyní studuju na pardubické univerzitě na Dopravní fakultě Jana Pernera.

Budoucnost

Johana byla ze všech respondentů, které jsem měla možnost oslovit v ČR nejméně spokojená. Český jazyk jí i po čtyřech letech činil potíže, občas místo českých slov používala anglická slovíčka, tudíž i pro mě byl tento rozhovor nejnáročnější.

Důvodem proč Johana není v ČR spokojená, není to, že by se jí tu nelíbilo, ale důvodem je, že se tu cítí osamělá. Nemá okolo sebe rodinu a lidi, které má opravdu ráda, i když lidi z Angoly okolo sebe má. Někteří žijí přímo na univerzitních kolejích, kde Johana bydlí také, a nějaké přátele má Johana v Praze, přesto se tu ale cítí osaměle. To dokazuje i fakt, že Johana je se svou zemí ze všech respondentů v kontaktu nejvíce. S rodinou si telefonuje až třikrát týdně. Angolu by velmi ráda navštěvovala častěji, ale bohužel to není z finančních důvodů možné. Za dobu co je v ČR Angolu navštívila pouze dvakrát na měsíc a půl. Na otázku, zda by děti chtěla vychovávat v ČR nebo v Angole, jsem dostala odpověď, kterou jsem také očekávala, a to že určitě v Angole.

Vztahy s majoritní populací

Johana je stále spíše v kontaktu s cizinci, kamarády z jiných zemí než z ČR získala hlavně díky tomu, že docházela dva roky na kurzy češtiny do Centra na podporu integrace cizinců. Mezi lidmi z ČR má pouze pár přátel. Mezi její přátele patří někteří spolužáci, kteří studují stejný obor, a také lidé z Prahy, kteří se kamarádí s jejími přáteli z Angoly. Své přátele z Angoly v Praze navštěvuje o svátcích a přitom se schází i s lidmi z ČR.

Začátky v ČR pro Johanu nebyly vůbec jednoduché. Měla velké obavy z češtiny, která je pro Johanu i po čtyřech letech složitá. Obávala se toho, jak jí čeští studenti přijmou mezi sebe, ale vzhledem k tomu, že studenti UPCE jsou zvyklí na spolužáky z jiných zemí díky

programu Erasmus, vzali jí mezi sebe bez větších problémů. Nebyl pro ně problém jí pomoci se studijními záležitostmi. Ve zdokonalování v českém jazyce jí také dost pomáhá, že na koleji bydlí s českou studentkou, s tou nyní bydlí už třetí rok a bere jí jako velkou oporu.

Styky s majoritní populací jí ale občas činí potíže. Nejednou se Johaně stalo, že když šla vyřizovat záležitosti například na poštu nebo do banky, měla problém s tím, že občas neporozuměla informacím, které jí úředníci sdělovali. Po těchto zkušenostech poprosila spolubydlící, zda by jí nevadilo, kdyby chodila s ní, až bude Johana potřebovat. Ta jí ochotně přikývla, a pokud Johana potřebuje, spolubydlící jí doprovodí.

Tradice

Pro celou Angolu je nejdůležitějším svátkem v roce 11. listopad, kdy byla v Angole vyhlášena nezávislost. Oslavy tohoto svátku přirovnala Johana k oslavám Silvestru. Lidé se v tento den scházejí, vaří a pečou národní pokrmy, popíjejí a k tomu tančí národní tance. Ve větších městech se dělají i ohňostroje. Johana 11. Listopad slaví i v ČR. Jedenáctého listopadu odjíždí do Prahy za svými přáteli z Angoly, s kterými každoročně pořádají večírky. K oslavám se každoročně přidávají i jejich přátelé z ČR, pro které to je vždycky obrovský zážitek.

Vánoce Johana tráví také v Praze u svých přátel, kteří je už slaví plně po česku, což Johaně nevádí, je ráda že může být s lidmi ze své země o svátcích, kdy mají být nejbližší lidé spolu. Je také ráda, že o vánocích může být s lidmi, kteří jsou věřící, jelikož se jedná o křesťanské svátky a ona sama je věřící, stejně jako většina lidí v Angole.

Trávení volného času

Johaně v ČR hodně chybí teplé počasí, které je v Angole celoročně. Miluje teplé počasí, především koupání v moři a plážový život s tím spojený, tím je myšleno hraní plážového volejbalu, fresbee a plážové grilování a večírky. Johana o sobě netvrdí, že je sportovní typ, ale aktivity spojené s mořem jí chybí. Svůj volný čas v ČR vyplňuje zábavou a nakupováním, ať už oblečení nebo dalších doplňků. Mezi její oblíbené činnosti patří párty s kamarády tanec a diskotéky. Mezi její oblíbené podniky v Pardubicích patří studentský disko klub Klec nebo disko kluby v centru města Gimlet a Patapuf. Na tyto akce chodí především se svými přáteli, které zná z kurzů češtiny. V Praze pak navštěvuje různé akce se svými přáteli z Angoly. Se svými českými kamarády si jen občas zajde na kávu do kavárny, ale přes týden na párty a diskotéky nechodí, protože má vždy od rána školu.

Závěrečné hodnocení

Rozhovor s Johanou byl posledním rozhovorem, který jsem dělala, a byl také pro mě nejnáročnější. Johana po čtyřech letech v ČR stále ještě češtinu neovládá tak dobře a v rozhovoru se objevovali i anglické výrazy, pokud nemohla najít správné vysvětlení v češtině. Johana si svým způsobem ČR oblíbila, našla tu nové přátele, poznala novou kulturu, ale přesto se chce vrátit do Angoly, kde má své nejbližší, a kde pro Johanu bude život snadnější. To dokazuje i fakt, že je v ČR mnohem více v kontaktu s lidmi z Angoly než s lidmi z ČR. Ačkoliv je pro Johanu domov stále více v Angole, vánoce slaví se svými přáteli z Prahy na český způsob, což jí nevadí, je ráda za to, že může být o vánocích s lidmi z Angoly, kteří jsou jí blízcí. To že je lidem z Angoly žijícím v ČR jejich země stále blízka dokazují tím, že i v ČR slaví nejdůležitější svátek v Angole, Den nezávislosti, těchto oslav se zúčastňuje i Johana.

5.6 Shrnutí výsledků výzkumu

V této části výzkumu, shrnu získané informace z případových studií do třech zvolených kategorií. Pro závěrečné shrnutí jsem si zvolila tyto kategorie: **proces adaptace na české prostředí**, kde se snažím popsat, nakolik byl či nebyl pro cizince tento proces náročný, a jak ho zvládli. Další kategorií je **celkové ovlivnění Českou republikou**, kde se snažím poukázat, nakolik je ČR ovlivnila, ať už v oblasti tradic nebo trávení volného času. Třetí a poslední kategorií je **pohled majoritní populace na příchozí cizince**. V této kategorii popíšu, jak vnímají dotazovaní respondenti pohled na ně ze strany majoritní populace.

Proces adaptace na české prostředí

V mém případě je myšlena adaptace sociální, kdy se subjekt začleňuje do nového sociálního prostředí a vyrovnává se s novými nebo změněnými faktory sociálního prostředí (Geist, Hartlová 1992).

U většiny mých respondentů tento proces proběhl bez větších obtíží. V novém prostředí se dokázali vcelku rychle zorientovat a začlenit se do něj. To že adaptace u většiny mých respondentů proběhla úspěšně, mohu ukázat na faktorech, na kterých závisí úspěšnost adaptace. Prvním faktorem je jedincovo očekávání od nového prostředí. Respondenti z Angoly odešli do ČR za lepším a kvalitnějším vzděláním. Respondenti z Ukrajiny jsou v ČR ze stejného důvodu, ale také proto, že očekávají od ČR, že tu budou mít lepší životní

podmínky než ve své rodné zemi. Všichni respondenti měli od nového prostředí nějaké očekávání, které se jim splnilo.

Dalším faktorem je otevřenost jedince vůči kontaktům s novými lidmi. Všichni respondenti mi v rozhovorech sdělili, že navázat kontakty v ČR jim nečinilo větší potíže a byli schopni bez problémů navázat kontakty, jak s dalšími cizinci žijícími v ČR, tak i s českou populací. Posledním faktorem je ochota jedince se prostředí přizpůsobit, neboli do jaké míry je jedinec schopen se přizpůsobit novému prostředí. Rozhodujícím aspektem pro splnění tohoto faktoru, je odhodlání překonat jazykovou bariéru. Čtyři z mých respondentů byli s češtinou na výborné úrovni. Jedinou výjimku tvořila Johana, která ač je v ČR čtyři roky, je pro ni český jazyk stále dost složitý. Johana se do jisté míry v ČR adaptovala, ale je si jistá, že po ukončení studia se vrátí zpět do Angoly. Druhý respondent z Angoly je v ČR v současné době natolik spokojený, že návrat zpět v blízké době neplánuje. Respondenti z Ukrajiny, ti už zde chtějí zůstat natrvalo, právě tito respondenti uměli ze všech respondentů nejlépe česky. Je u nich patrné, že motivace získat vzdělání a dobré pracovní uplatnění v ČR se neobejde bez zvládnutí češtiny.

Celkové ovlivnění Českou republikou

Jak jsem již uvedla v předchozím textu, adaptaci na české prostředí moji respondenti vyjma jednoho zvládli výborně. Otázkou zůstává, zda byla adaptace natolik úspěšná, že životy respondentů ovlivnila i zdejší kultura, tím je myšleno trávení volného času, slavení svátků a s ním spojené tradice, neboli nakolik byla ovlivněna identita respondentů, především nakolik byla ovlivněna jejich kulturní identita.

Nejdříve bych se zaměřila na slavení svátků a dodržování tradic. Tradice a svátky, to je něco, čím se každý národ vyznačuje a čím se případně může lišit od jiného. Je to něco, co udržuje naživu národní sounáležitost. I tak to vidí moji respondenti. V ČR jsou ve většině případů nadmíru spokojeni, ale z větší části slaví svátky stejně, jako v zemi jejich původu a udržují tradice s nimi spojené a takto to chtějí zachovat i nadále například pro svou budoucí rodinu. Dále jsou všichni moji respondenti věřící, proto i v ČR nezanedbávají návštěvy kostela. Kostel navštěvují tradičně o vánočních a velikonočních mších. Jediným respondentem, který do kostela v ČR nechodí, je Sebastian, který k tomu tady prý nemá motivaci.

Další oblastí je trávení volného času. v tomto případě musím respondenty rozdělit na respondenty z Ukrajiny a respondenty z Angoly, jelikož jejich pohled je rozdílný. Respondenti z Ukrajiny jsou v tomto směru v ČR velice spokojeni, jelikož tady mají mnohem více možností, jak trávit svůj volný čas, hlavně co se týče sportovního vyžití. Na Ukrajině tolik možností neměli, jak se dostat ke sportu a celkově jsou lidé na Ukrajině dost apatičtí vůči ostatním zájmům, jejich hlavním životním zájmem je mít dobrou práci a po práci domácí pohodu. Na Ukrajině není častým jevem to, že si lidé po práci jdou zacvičit nebo do kina. Takové záležitosti nechávají spíše na víkend. Respondenti z Angoly svůj volný čas tráví v ČR podobně jako v Angole, jediné co tu oběma respondentům chybí je moře a aktivity s ním spojené, které prostě není možné nahradit koupalištěm, či jezerem.

To co je pro mé respondenty společné, je společenský život. Každý z nich rád navštěvuje podniky, jako jsou kavárny či bary, kde se schází se svými přáteli.

Pohled majoritní populace na nově příchozí cizince

Z výsledků, které jsem získala z rozhovorů do této kategorie, jsem byla mile překvapena, vzhledem k tomu, že v různých výzkumech se ukazuje, že česká populace není vůči nově příchozím cizincům úplně tolerantní a přeje si, aby se cizinci zcela podřídili systému, který funguje v ČR. Ve všech mých rozhovorech se objevovalo pouze kladné hodnocení majoritní populace. Ačkoliv byli pro respondenty začátky v ČR nelehké, hlavně kvůli jazykové bariéře, ani jednomu z nich se nestalo, že by je za to někdo odsuzoval, ba naopak se jim místní lidé snažili jenom pomoci. Narážky na jiný původ zažil pouze Sebastian, ale to se mu stalo pouze na diskotéce, kde mu to řekl podnapilý člověk, tudíž to nebral nějak vážně, jinak žádný jiný respondent se s tím nesešel. Dle mého je to tím, že moji respondenti se pohybují hlavně mezi mladými lidmi, kteří jsou k multikulturalismu vedeni už od základních škol a nově příchozí cizince berou jako přínos pro ně samotné, což starší lidé, vnímají stále jako něco, co narušuje český národ. Všichni moji respondenti ve svých začátcích využili služeb Centra na podporu integrace cizinců, kam docházeli na kurzy češtiny, nebo využili dalších služeb

ZÁVĚR

Jsmo na prahu 21. století, v době, kdy si už každý jistě velmi dobře uvědomuje, jak se naše Země stává čím dál více globální, kdy vzdálenosti mezi různými národy už nejsou tak nepřekonatelné jako dříve a hranice se pomalu stírají. Ať chceme nebo nechceme, musíme si zvykat na to, že v naší rodné zemi nežijeme pouze my, lidé české národnosti, ale že tu s námi žijí další lidé, stejní jako my, avšak jistým způsobem odlišní. Jsou to lidé, kteří přišli z jiné země, mají své tradice a svou kulturu. Na obou stranách je, aby se určitým způsobem spolu naučili žít. V mé bakalářské práci jsem se v této problematice zaměřila na ČR.

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jak cizinci žijící v ČR zvládli proces adaptace na nové prostředí, která je pro ně novým domovem, a jakým způsobem ČR ovlivnila vnímání své domovské země a sebe samotného. Zajímalo mne, zda je ČR ovlivnila natolik, že převzali způsob, jakým se zde slaví svátky a s tím spojené tradice, a zda se s novým prostředím změnilo i jejich trávení volného času.

V teoretické části jsem se nejednou zmínila o tom, že česká populace na nově příchozí cizince pohlíží spíše negativně. Na toto téma už bylo provedeno mnoho výzkumů, které tuto skutečnost potvrdily. Nejvíce negativně vidí cizince v ČR starší generace nad 45 let, naopak lidé mladší, především studenti VŠ už na cizince pohlíží mnohem pozitivněji, což se potvrdilo i v mém výzkumu. Všichni moji respondenti se pohybují v prostředí, kde jsou především mladí lidé, každý z nich je studentem na vysoké nebo střední škole. Ve výzkumu každý z nich pronesl, že ač se začátků v ČR bál, mezi českou populací si bez problémů našel přátele.

Na začátku tohoto textu, jsem se zmínila o stále větší globalizaci a stírání hranic i rozdílů mezi národy. Právě v dnešním globalizovaném světě by se měli národy o to více snažit si uchovat své bohatství, které se nachází v tradicích a kultuře. Velice mne potěšilo zjištění, že moji respondenti, ač odešli z domovské země a mnohem více se nyní cítí doma v ČR, přece jenom se stále snaží zachovat si zvyky a tradice, které si sebou přinesli.

Z celkových výsledků, které mi přinesl tento výzkum, jsem byla velice mile překvapena. Dočkala jsem se výsledků v každém směru pro naši republiku pozitivní. Respondenti zvládli proces adaptace bez větších potíží, cítí se v ČR jako doma, dodržují své tradice, a nikdo jim v tom nebrání a vztahy s českou populací mají na výborné úrovni. Pevně věřím, že další výzkumy pořádané v této oblasti, budou přinášet stejně pozitivní výsledky a ČR se konečně dostane do podvědomí pojem multikulturalismus.

Nedostatky, které vidím v mé bakalářské práci, se týkají především malého počtu respondentů, ale i tak jsem ráda, že jsem si toto téma vybrala. Díky němu jsem poznala spoustu nových zajímavých lidí, a díky přečtené literatuře se dozvěděla i nové informace z této oblasti.

POUŽITÁ LITERATURA

1. BEDNARČÍKOVÁ, Jarmila. *Stěhování národů*. Vyd. 1. Vyšehrad, 2003, 413 p. HistDica (Nakladatelství Vyšehrad). ISBN 80-702-1506-2.
2. BLÁHA, Inocenc, Arnošt. *Sociologie*. Praha:1968, 433 s., ISBN neuvedeno.
3. ERIKSEN, Thomas Hylland. *Sociální a kulturní antropologie: příbuzenství, národnostní příslušnost, rituál*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 407 s. Historica (Nakladatelství Vyšehrad). ISBN 978-807-3674-656.
4. GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Vyd. 1. Překlad Vladimír Jůva. Brno: Paido, 2000, 207 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-859-3179-6.
5. GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*. 1. vyd. Překlad Vladimír Jůva. Praha: Victoria Publishing, 1992, 647 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-856-0528-7.
6. GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1. Překlad Vladimír Jůva. Praha: Argo, 1999, 594 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-720-3124-4.
7. HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Velký psychologický slovník*. Vyd. 4., V Portálu 1. Překlad Vladimír Jůva. Ilustrace Karel Nepraš. Praha: Portál, 2010, 797 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 978-80-7367-686-5.
8. HENDL, Jan a Helena HARTLOVÁ. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Překlad Vladimír Jůva. Ilustrace Karel Nepraš. Praha: Portál, 2005, 407 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-736-7040-2.
9. *Information publication for foreigners Czech Republic*. 1. ed. Prague: Ministry of the Interior of the Czech Republic, 2011, 127 p. ISBN 978-807-3120-689.
10. JANOŠOVÁ, Pavlína. *Dívčí a chlapecká identita: vývoj a úskalí*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 285 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4722-849.
11. LUŽNÝ, Dušan a David VÁCLAVÍK. *Individualizace náboženství a identita: poznámky k současné sociologii náboženství*. Vyd. 1. Praha: Malvern, 2010, 351 s. Psyché (Grada). ISBN 978-808-6702-698.
12. PELCOVÁ, Naděžda a David VÁCLAVÍK. *Multikulturalismus a multikulturní výchova: poznámky k současné sociologii náboženství*. Vyd. 1. Praha: Univerzita

- Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2009, 226 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-7290-392-4.
13. PLICHTA, Dalibor a David VÁCLAVÍK. *Národ a národnost v čase globalizace: poznámky k současné sociologii náboženství*. Vyd. 1. Praha: JOB Publishing, 1999, 127 s. Psyché (Grada). ISBN 80-902-2467-9.
  14. RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice: poznámky k současné sociologii náboženství*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009, 309 s. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-023-0.
  15. SOUKUP, Martin. *Kultura: biokulturologická perspektiva*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2011, 367 s. Studie, sv. 4. ISBN 978-808-7378-960. ISBN 978-808-7378-960.
  16. ŠATAVA, Leoš. *Jazyk a identita etnických menšin: možnosti zachování a revitalizace*. Vyd. 2., Ve SLONu 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009, 215 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 43. ISBN 978-808-6429-830.
  17. ŠVAŘÍČEK, Roman, Klára ŠEĐOVÁ a Ondřej HOFÍREK. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 377 s. Studijní texty, sv. 43. ISBN 978-80-7367-313-0.
  18. TRBOLA, Robert, Miroslava Rákoczyová). (EDS). a Ondřej HOFÍREK. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR: možnosti zachování a revitalizace*. 1. vyd. Brno: Barrister, 2007, 377 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 43. ISBN 978-808-7474-198.
  19. VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie osobnosti*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2010, 467 s. ISBN 978-802-4618-326.
  20. VALDROVÁ, Jana. *Psychologie osobnosti: (vysokoškolská učebnice pro nesociologické směry magisterských a bakalářských studií)*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2010, 467 s. ISBN 80-704-4808-3.

Internetové zdroje

21. Centrum pro výzkum veřejného mínění: Cizinci v ČR: „my“ a „oni“? [online]. [cit. 2012-11-25]. Dostupné z http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a3916/f11/100_018s_Cizinci%20v%20CR.pdf
22. Czechkid:Kulturní identita.[online]. [cit. 2012-11-20]. Dostupné z <http://www.czechkid.cz/si1120.html>
23. Czechkid:Náboženská identita [online]. [cit. 2012-12-04] Dostupné z <http://www.czechkid.cz/si1440.html>
24. Český statistický úřad: Demografická ročenka ČR za rok 2005 [online]. [cit 2012-11-27] Dostupné z <http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/p/4019-06>
25. Čěština pro cizince:Povolení k trvalému pobytu. [online]. [cit. 2012-11-24]. Dostupné z http://cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=povoleni-k-trvalemu-pobytu&hl=cs_CZ
26. Integrační portál MPSV: Zelené karty pro cizince v ČR [online]. [2012-12-08] Dostupné z http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#coje
27. Ministerstvo vnitra a České republiky: Fenomén migrace obecně. [online]. [cit. 2012 -11-20]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/azyl/migrace.html>
28. Ministerstvo vnitra České republiky: Přístup ČR k legální migraci. [online]. [cit. 2012-12-08] Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>
29. Ministerstvo vnitra České republiky: Přístup k nelegální migraci v ČR a EU. [online]. [cit. 2012-12-07] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09NQ%3D%3D>
30. Ministerstvo vnitra České republiky:Zásady vlády v oblasti migrace cizinců. [online]. [cit. 2012-12-07]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zasady-politiky-vlady-v-oblasti-migrace-cizincu.aspx>
31. Policie ČR: Napomáhání k nelegální migraci: [online]. [cit 2012-11-27]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/napomahani-k-nelegalni-migraci.aspx>

32. Policie České republiky: Nelegální migrace za první pololetí 2012. [online]. [cit. 2012-12-08]. Dostupné z http://www.policie.cz/clanek/nelegalni-migrace_za-prvni-pololeti-2012.aspx
33. Vláda České republiky: Dokumenty vlády 2004 – 02- 04. [online]. [cit. 2012-12-08] Dostupné z: http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/ABF17A44EF9AEBD9C12571B6006E39E5

PŘÍLOHY

Příloha A *Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců*

Příloha B *Akční plán boje s nelegální migrací*

Příloha C *Mapa rozmístění Center na podporu integrace cizinců v ČR*

PŘÍLOHA A

Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců

- **Zásada 1**

Česká republika s ohledem na mezinárodní závazky, které pro ni vyplynou z členství v Evropské unii, důsledně prosazuje řídicí roli státu v oblasti migrace.

- **Zásada 2**

Migrační politika státu, je založena na koordinovaném postupu všech státních orgánů, orgánů územní a zájmové samosprávy a na podpoře ze strany dalších subjektů zabývajících se migrací.

- **Zásada 3**

Migrační politika státu je zaměřena na odstraňování všech forem nelegální migrace a jiných nelegálních aktivit a to jak opatřeními na poli mezinárodní spolupráce, tak i opatřeními národními.

- **Zásada 4**

Migrační politika státu neklade překážky legální migraci, a podporuje imigraci, která je pro stát a společnost v dlouhodobé perspektivě přínosná.

- **Zásada 5**

Realizace migrační politiky státu předpokládá široké zapojení nevládních a dalších organizací občanské společnosti.

- **Zásada 6**

Česká republika se spolupodílí na úsilí světového a evropského společenství na řešení migračních důsledků humanitárních krizí a na odstraňování příčin těchto jevů.

PŘÍLOHA B

Akční plán boje s nelegální migrací

I. Oblast prevence

č.	navrhované opatření	časový harmonogram	gestor	spolupracuje	pozn.
1)	Přijímat opatření směřující k omezování migrace v její nelegální formě odstraňováním příčin přímo v místech jejího vzniku.	průběžně	MZV	MPSV, MF, MV, MŠMT, MPO	zapojit i nevládní a mezinárodní organizace
2)	Získat převahu nad neregulérním zprostředkováváním informací.	30.6.2004 a dále průběžně	MZV	MPSV, MV, MŠMT, MPO, MI	PČR
3)	Monitorovat situaci v zahraničí z hlediska možnosti vzniku migračních vln a průběžně předávat informace o aktuální situaci zainteresovaným orgánům a institucím.	průběžně	MZV	MV	zapojit nevládní a mezinárodní organizace
4)	Pokračovat v realizaci pilotního projektu "Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků" a rozvinout jej ve funkční systém migračního managementu a urychlit legislativní změny v závislosti na poznatcích pilotního projektu.	průběžně	MPSV		
5)	Změnit praxi při udělování víz k pobytu zjednodušením administrativních úkonů.	do 31.12.2004	MV	MZV, MPSV, MPO	PČR
6)	Zjednodušit možnost získání víza k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání tak, aby správní řízení o vízu bylo realizováno současně s řízením o povolení k zaměstnání	do 31.12.2004	MV		
7)	Vytvořit nový model smluv o zaměstnávání mezi ČR	do 30.9.2004	MPSV	MV, MZV	

	jako cílovou zemí a zeměmi původu.				
8)	Užší spoluprací se zeměmi původu urychlit vyhoštění nelegálních migrantů, využívat již existujících readmisních dohod a usilovat o uzavření dalších.	průběžně	MV	MZV, MF	PČR

II. Oblast kontroly a postihů

č.	navrhované opatření	časový harmonogram	gestor	spolupracuje	pozn.
1)	Zintenzívnit a zefektivnit činnost zainteresovaných kontrolních orgánů na území ČR a personálně tyto orgány posílit.	průběžně	MV	MPSV, MPO, MF, MZ,	PČR
2)	Kontroly více zaměřit do míst nejčastějšího výskytu nelegálního zaměstnávání cizinců.	průběžně	MPSV	MV, MF MPO	PČR
3)	Provádět a postupně zintenzívnit kontroly zahraničních fyzických osob (podnikajících podle živnostenského zákona).	průběžně	MPO	MPSV, MF, MV, MZe	PČR
4)	Provádět a postupně zintenzívnit kontroly právnických osob, jejichž statutárními zástupci, členy statutárního orgánu společníky nebo členy jsou cizinci (dále jen podnikatelé).	průběžně	MV	MPSV, MF, MPO	PČR
5)	Důsledně využívat sankce podnikatelům za daňové nedoplatky.	průběžně	MF	MV, MPO	PČR
6)	V maximální míře využívat sankce vůči podnikatelům a zaměstnavatelům za nedoplatky na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a na pojistném na všeobecném zdravotním pojištění.	průběžně	MPSV	MV, MZ	PČR
7)	Po povinných osobách	do 30.6.2004 a	MV	MF	PČR

	důsledně vyžadovat úhradu nákladů vzniklých České republice v souvislosti se správním vyhoštěním cizince.	dále průběžně			
8)	Po zajištění přístupu k nezbytným údajům v informačních systémech orgánů státní správy ověřovat pravost všech údajů a dokladů předkládaných k žádostem o udělení víz k pobytu.	průběžně	MV	MPSV, MPO, MS, MF	PČR

III. Legislativní oblast

č.	navrhované opatření	časový harmonogram	gestor	spolupracuje	pozn.
1)	Analyzovat možnost reakce na “předložení” jakéhokoliv padělaného, pozměněného nebo podvodně získaného dokladu cestou autoremedury rozhodnutí vydávaného ve správním řízení podle zákona o pobytu cizinců na území ČR, popřípadě trestně právním postihem v návrhu nového trestního zákona	31.3.2004	MS	MV	PČR
2)	Iniciovat vydání obecně závazného právního předpisu pro stanovení výše nákladů podle § 123 odst. 5 zákona o pobytu cizinců, a způsob jejich vymáhání.	do 30.6.2004	MV		PČR
3)	Analyzovat možnost rozšíření ustanovení § 3 zákona č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb. tak, aby při vyšetřování zvláště závažných TČ spojených s nelegální migrací měla policie možnost motivovat svědky nebo poškozené ke spolupráci i zajištěním	do 30.6.2004	MV	MS	PČR

	legálního pobytu na území České republiky.				
--	--	--	--	--	--

IV. Meziresortní spolupráce

č.	navrhované opatření	časový harmonogram	gestor	spolupracuje	pozn.
1)	Oprávněným orgánům a institucím, jejichž doklady jsou k žádostem ve věcech vstupu a pobytu cizinců přikládány, přispívat k přístupu k nezbytným údajům v informačních systémech v souladu s platnými zákony.	průběžně		MV, MZV, MPSV, MPO, MS, MF, MŠMT	
2)	Zintenzívnit činnost Meziresortního orgánu pro boj s nelegálním zaměstnáváním cizinců na území České republiky.	průběžně	MPSV	MV, MPO, MF	zapojit odborové svazy a svazy zaměstnavatelů

V. Mezinárodní spolupráce

č.	navrhované opatření	časový harmonogram	gestor	spolupracuje	pozn.
1)	Navázat užší spolupráci mezi členskými a přistupujícími zeměmi EU v rámci boje s nelegální migrací.	průběžně	MZV	MV	PČR
2)	Po vstupu do EU resp. Schengenu přistoupit a podílet se na zavádění společného identifikačního systému vízových údajů	průběžně	MZV	MV	PČR
3)	Níže uvedená opatření EU provádět v praxi: a) společné operace na vnějších hranicích Schengenského prostoru b) přístup k pilotním projektům, jichž se mohou zúčastnit všechny zainteresované členské státy c) vytvoření sítě	průběžně	MV	MZV	PČR

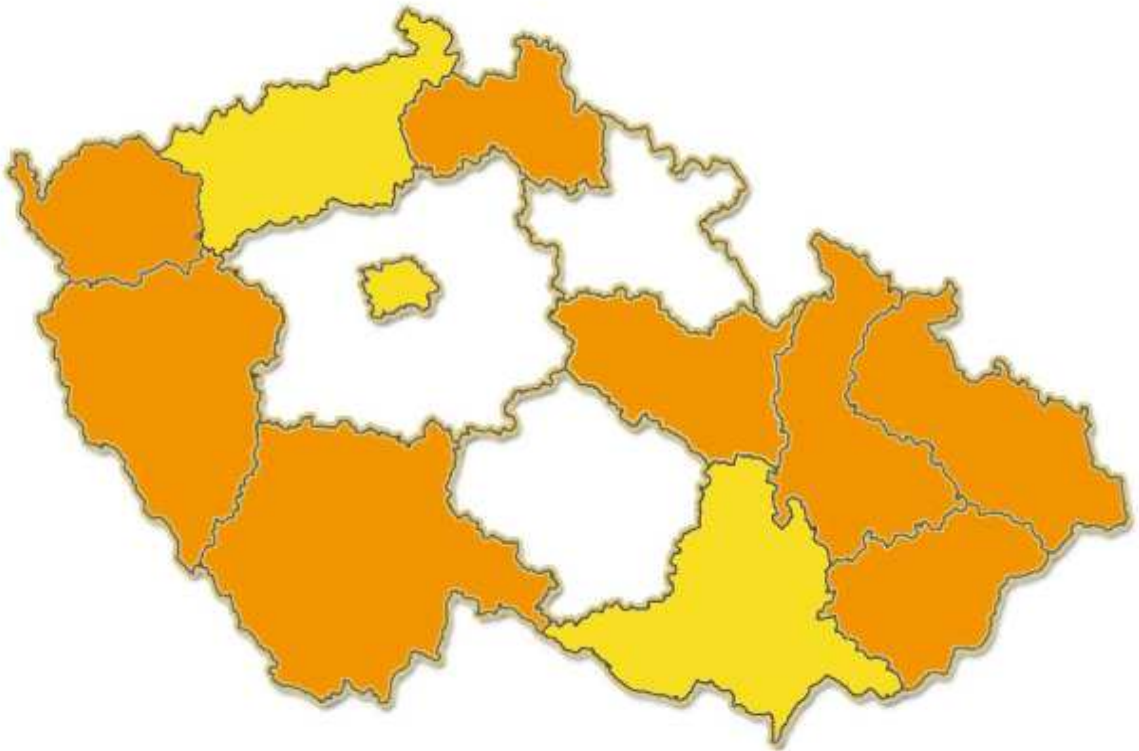
	imigračních styčných pracovníků členských států				
4)	Aktivně se účastnit na projektu Evropské pohraniční policie a zřídit společné řízení kontroly hranic.	průběžně	MV	MZV	PČR
5)	Se všemi sousedními státy uzavřít bilaterální dohody o spolupráci policejních orgánů a orgánů působících při ochraně státních hranic v příhraničních oblastech.	průběžně	MV	MZV, MF	PČR
6)	Uzavřít mezinárodní dohody o spolupráci při potírání nepřihlášené výdělečné činnosti a přeshraničního zneužívání sociálních dávek spojených s výdělečnou činností jakož i v oblasti “zapůjčené” práce.	průběžně	MPSV	MPO, MV, MF, MZV	
7)	Rozvíjet vzájemně prospěšné partnerství mezi zeměmi původu, tranzitními zeměmi a Českou republikou s důrazem na účinné stimulování ke spolupráci v oblasti boje s nelegální migrací.	průběžně	MZV	MV	PČR
8)	Vyvíjet tlak na uzavření dvoustranných readmisních dohod se státy, jejichž občané se snaží nelegálně vstupovat na území ČR. Toto úsilí je však třeba podpořit i ze strany Evropské rady.	průběžně	MZV	MV	PČR
9)	Zintenzívnit systém včasného varování včetně zapojení nevládních a mezinárodních organizací.	průběžně	MZV	MV	zapojit nevládní a mezinárodní organizace

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MV	Ministerstvo vnitra
MF	Ministerstvo financí
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
PČR	Policie České republiky
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MŠMT	Ministerstvo školství a tělovýchovy

PŘÍLOHA C

Mapa rozmístění Center na podporu integrace cizinců v ČR

Provozovatelem center jsou samotné kraje s ostatními partnery

Provozovatel center je Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra